

Výroční zpráva 2004

Zoologická zahrada Ohrada Hluboká nad Vltavou

příspěvková organizace Jihočeského kraje

373 41 HLUBOKÁ NAD VLTAVOU č. 417

Tel.: 00420 38 700 2211

Fax.: 00420 38 796 5445

e-mail: info@zoo-ohrada.cz

<http://www.zoo-ohrada.cz>

IČO: 004 10 829

Zřizovatel:

Jihočeský kraj, U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice, IČO 708 90 650

Členství v mezinárodních organizacích:

Unie českých a slovenských zoologických zahrad - UCSZ

Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií - EAZA

Euroasijská regionální asociace zoologických zahrad a akvárií - EARA3A

Mezinárodní asociace vzdělávacích pracovníků zoologických zahrad - IZE

Členství v jiných organizacích:

Unie stanic pro handicapované živočichy

SLOVO ŘEDITELE

Rok 2004 byl pro naši Zoo 65. rokem, kdy mohla přivítat návštěvníky, a já mám opět milou povinnost napsat úvodní slovo, tentokrát již do páté výroční zprávy. Pro zaměstnance Zoo byl tento rok poměrně složitý, plný překážek, ale také nových zkušeností ve všech oblastech práce. Pro Zoo Ohrada byl významný mimo jiné také tím, že získala od Ministerstva životního prostředí ČR licenci na provozování zoologické zahrady podle podmínek nového zákona o zoologických zahradách. To představovalo splnění mnoha zákonných podmínek či obhájení požadovaných činností před odbornou komisí.

Celý rok byl ve znamení příprav na další radikální rozvoj v roce následujícím. O tom, že tyto přípravy byly úspěšné, vypovídá nejen schválený projekt do SROP na stavbu návštěvnického zázemí a chovných zařízení, ale i počet vyprodukovaných stavebních projektů a architektonických návrhů, které, doufám, budeme moci v následujících letech zrealizovat. I v tomto roce probíhalo dokončování staveb rozestavěných z roku 2003, postupně se prováděla oprava objektu stanice hendikepovaných živočichů a zkvalitňování chovných zařízení ve starém areálu tak, aby byl neustále zvyšován standard Zoo pro chovaná zvířata, návštěvníky a personál Zoo. Díky péči, odhodlání a každodenní poctivé práci se můžeme bez uzardění podívat za sebe.

Rok 2004 byl ve znamení značné obměny personálu Zoo, který byl způsoben odchodem několika zkušených dlouholetých vedoucích pracovníků na zasloužený odpočinek. Doufám, že tito se budou do tak trochu i své zahrady nadále rádi vracet. Za jejich poctivou práci jim patří upřímné poděkování. Bylo „rozšířeno“ zoologické oddělení z důvodu ukončení civilní služby. Všichni noví pracovníci naštěstí převzali pracovní povinnosti bez jakýchkoliv problémů a chod Zoo pokračuje dál...

V uplynulém roce jsme též rozšířili spolupráci s kulturními organizacemi Jihočeského kraje a zorganizovali jsme putovní výstavu terarijních zvířat, která se konala na pěti místech kraje a zaznamenala kladný ohlas a vysokou návštěvnost. Znamenala však obrovskou personální náročnost. I přes tuto skutečnost jsme rozhodnutí v navázané spolupráci nadále pokračovat a již na příští rok je připraven nový projekt. Doufám, že i tento bude stejně úspěšný.

To, že uplynulý rok byl úspěšný po chovatelské stránce, je v naší Zoo již samozřejmé. Daří se nám udržet vysoký standard v této oblasti již delší dobu a doufám, že nastavený trend neustálého zvyšování kvality práce zoologického oddělení bude pokračovat i v letech budoucích.

Rok 2005 před nás staví spoustu překážek, problémů a práce. O to více se těším na jeho rekapitulaci do ročenky příští. Jsem si jist, že díky práci všech zaměstnanců Zoo bude radostná. Vždyť příští rok bude skutečným mezníkem v rozvoji naší krásné zoologické zahrady a přinese kvalitativní rozvoj ve všech oblastech.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem zaměstnancům (bez jejichž každodenní poctivé práce by naše Zoo nebyla tak krásná), sponzorům, návštěvníkům, sdělovacím prostředkům a dalším příznivcům Zoo. Velký dík však patří vedení Jihočeského kraje, bez jehož podpory by další rozvoj nebyl možný, a také vedení a všem zaměstnancům Krajského úřadu, bez jejichž pomoci by naše práce byla mnohem složitější. Věřím, že i nadále se bude tato spolupráce kvalitativně rozvíjet...

Ing. Vladimír Pokorný
ředitel ZOO

PERSONÁL ZOO K 31.12.2004:

	Ing. Vladimír Pokorný Lucie Šoullová	ředitel sekretářka ředitele
Zoologické oddělení:	Mgr. Ivan Kubát Jitka Králíčková Radmila Čížková Josef Diesner Zdeněk Dráb Martin Drha Jana Fleischmannová Jana Chrtová Dalibor Krigar Lenka Kúmmelová Jana Marková Martin Nátr Kateřina Šmidmajerová Pavčina Tichá Marie Zígová	zoolog, vedoucí oddělení kurátorka, zástupce vedoucího odd. kurátorka technický pracovník oddělení chovatel chovatel chovatelka chovatelka chovatel chovatelka chovatelka chovatelka chovatel chovatelka (mateřská dovolená) chovatelka chovatelka
Oddělení ekologické výchovy a propagace:	RNDr. Roman Kössl Mgr. Kateřina Vlčková Martin Švihel	vedoucí oddělení, zástupce ředitele ref. propagace, zoopedagog ref. propagace, zoopedagog
Provozní oddělení:	Václav Bařka Martin Fučík Pavel Čížek Ivan Jordák Tomáš Mejda Jaromír Vácha Bořena Jindrová Ladislav Kočvara	vedoucí oddělení zahradník, zástupce vedoucího odd. údržbář údržbář údržbář údržbář zahradnice zahradník
Hospodářsko-správní oddělení:	Ing. Milan Daněk Ljuba Daňková Dana Bublelová	ekonom, vedoucí oddělení účetní pokladní
Stálí externí spolupracovníci:	MVDr. Emanuel Krejcar Ing.arch. Václav Matějka Přemysl Vranovský	privátní veterinář architekt ilustrátor
Celkový počet zaměstnanců k 31.12.2004:		31
Z toho na mateřské dovolené:		1

V průběhu roku nastoupilo 7 nových zaměstnanců a odešlo 5 zaměstnanců. Z těchto 5-ti zaměstnanců odešli Ing. Bohumil Pouzar (ekonom) a František Kalista (vedoucí technického úseku) do starobního důchodu a Petr Bednář (chovatel) do důchodu invalidního.

ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Mgr. Ivan Kubát

Práce našeho zoologického oddělení byla v tomto roce zaměřena především na kvalitu naší chovatelské práce. Ještě na konci minulého roku nás opustili dva zkušení chovatelé a další dva byli prakticky po celý rok nemocní, to znamená, při velikosti naší zahrady, celou třetinu našich chovatelů. Navíc jsme se museli rozloučit i s pomocí „civilkářů“. Náhradní civilní služba, jak známo, skončila. Přes tyto uvedené skutečnosti, byly výsledky práce našeho oddělení na uspokojivé úrovni.

EXPOZICE

V roce 2004 jsme pokračovali v plánování a výstavbě nových expozic v zatím ještě nepřístupné, nově budované části Zoo. Před dokončením je komplex věnovaný našim sovám. V následujícím roce se zaměříme především na vybudování nového komplexu expozic pro vodní ptáky na břehu Muckova rybníka, tzv. „Avifaunu evropských a jihočeských mokřadů“.

Ve stávajícím areálu jsme otevřeli a návštěvníkům zpřístupnili novou expozici pro našeho jediného jedovatého hada, zmiji obecnou. Navazuje na již dříve vybudované výběhy evropských želv. Jedná se o jediné plazy, která naše zoologická zahrada vystavuje. Tento nedostatek jsme se snažili v uplynulém roce napravit. Uspořádali jsme, ve spolupráci s několika muzei v našem kraji, výstavu „Neznámá malá Afrika“, na které jsme se snažili ukázat málo známá, drobná africká zvířata, ať už prostřednictvím odborných ilustrací nebo živých zvířat. Měli jsme možnost prezentovat především různé bezobratlé živočichy, některé obojživelníky a plazy.

NOVÁ ZVÍŘATA

V uplynulém roce se druhová skladba našich zvířat nijak výrazně nezměnila. Mezi druhy atraktivními pro návštěvníky, kterými jsme doplnili naši kolekci, patří zmije obecná (*Vipera berus*), pelikáni bílí (*Pelecanus onocrotalus*), puštíci vousatí (*Strix nebulosa*) a ledňáci obrovští (*Dacelo novaeguineae*). Ne všechny tyto druhy zapadají do naší celkové koncepce, tj. chov zvířat české a evropské fauny, ale přesto vhodným způsobem doplňují naši malou kolekci zvířat z jiných částí světa. Dále nám přibyla zvířata v souvislosti s pořádáním výše zmíněné výstavy. Jsou to např. želvy kloubnaté (*Kinixys belliana*), hroznýšci pestří (*Erix colubrinus*) a veleještěrka obrovská (*Galotia stehlini*). Větší pozornost jsme věnovali doplňování párů či skupin již chovaných druhů. Po dlouhé době se nám podařilo sehnat do páru samce k naší samičce volavky bílé (*Egretta alba*), doplnili jsme lesklé bažanty (*Lophophorus impejanus*), kulíšky nejmenší (*Glaucidium passerinum*), tetřevy hlušce (*Tetrao urogallus*) a další.

Celkem čtyři pelikáni bílí (*Pelecanus onocrotalus*) ze Zoo Bojnice obohatili naši kolekci vodních ptáků.

ODCHOVY

Největší chovatelské úspěchy jsme měli opět na ptačím úseku. Je to dané nejen polohou naší Zoo, která především vodním ptákům umožňuje vytvořit velmi dobré chovatelské podmínky, ale i relativním množstvím chovaných druhů a hlavně kvalitou práce našich řadových chovatelů. Předně se musím zmínit, stejně jako loni, o naší chovné skupině plameňáků růžových starosvětských (*Phoenicopterus ruber roseus*). Zatímco v roce 2003 jsme ze sedmi snesených vajec odchovali šest mláďat, letos to bylo již dvakrát tolik, tj. dvanáct. Celkem bylo sneseno patnáct vajec, vylíhlo se třináct mláďat, z toho jedno během prvního týdne uhynulo. Jedno již naklubané vejce spadlo do vody a mládě se v něm utopilo a poslední v předpokládané době líhnutí beze stopy zmizelo. Podrobněji jsme se o chovu těchto ptáků u nás zmiňovali již v naší výroční zprávě za rok 2003. Dalším druhem, který se u nás pravidelně množí, je puštík bělavý střeoevropský (*Strix uralensis macroura*). Od dvou párů jsme odchovali sedm mláďat (4 a 3), přičemž jeden pár jich měl původně pět, nejslabší mládě před opuštěním hnízda uhynulo. Více se o jejich chovu u nás a o našem zapojení do jejich reintrodukce na Šumavě dočtete v jiné části této publikace. Poprvé jsme odchovali krasky červenozobé (*Urocissa erythrorhyncha*) a loskutáky posvátné (*Gracula religiosa*). Po čtyřech letech, po umístění v novém výběhu, se rozmnožili i papoušci patagonští (*Cyanoliseus patagonus*). K dalším zajímavým odchovům patří například odchov poláků velkých (*Aythya ferina*), morčáků chocholatých (*Mergus cucullatus*), tetřivků obecných (*Lyrurus tetrix*), bažanta lesklého (*Lophophorus impejanus*), holubů krvavých (*Gallicolumba luzonica*) a kavčat červenozobých (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*).

Co do počtu druhů, jsou ve srovnání s ptáky v naší zoologické zahradě ostatní skupiny obratlovců, tj. savci, plazi, obojživelníci a ryby, zastoupeni v daleko menším počtu. To se promítá i do množství odchovaných druhů. Poprvé se u nás narodil kočkodan husarský (*Erythrocebus patas*), dále jsme rozmnožili kusu liščí (*Trichosaurus vulpecula*), klokany rudokrké (*Wallabia rufogrisea*), kočky divoké (*Felis silvestris*), kolonoky sibiřské (*Mustela sibirica*), nosály červené (*Nasua nasua*) a další. Vážíme si i rozmnožení u nás běžně žijícího srnce evropského (*Capreolus capreolus*). Opakovaně se u nás množí i dva druhy našich kriticky ohrožených plazů, želva bahenní (*Emys orbicularis*) a užovka stromová (*Elaphe longissima*).

Hadi byli v expozicích Zoo Ohrada naposledy v počátcích její historie. Po dlouhé době se příslušnou první vlaštovkou staly zmije obecné (Vipera berus).

PŘEHLED DRUHŮ CHOVANÝCH V ROCE 2004

SUMMARY OF DIFFERENT KINDS OF ANIMALS BRED DURING 2004

Vysvětlivky:

EEP Evropský záchovný program; **ESB** Evropská plemenná kniha

K kriticky ohrožený druh; **S** silně ohrožený druh; **O** ohrožený druh fauny ČR

1,0 samec; 0,1 samice; 0,0,1 neurčené pohlaví

Savci – Mammalia – Mammals

k 31.12.2004: 32 druhů – species / 116 jedinců – specimens

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Kusu liščí <i>Trichosurus vulpecula</i>	1,1		1,0			2,1
Klokan rudokrký <i>Wallabia rufogrisea</i>	1,3		0,0,1			1,3,1
Klokánek králíkovitý <i>Bettongia penicillata</i> EEP	3,2					3,2
Kočkodan husarský <i>Erythrocebus patas</i>	1,2		0,0,1			1,2,1
Vlk euroasijský <i>Canis lupus lupus</i> K	1,2					1,2
Liška obecná <i>Vulpes vulpes</i>	1,1					1,1
Medvěd hnědý <i>Ursus arctos</i> K	2,0					2,0
Mýval severní <i>Procyon lotor</i>	1,2					1,2
Nosál červený <i>Nasua nasua</i>	1,2		4,2			5,4
Kuna lesní <i>Martes martes</i>	1,0					1,0
Kuna skalní <i>Martes foina</i>	1,2			1,0		0,2
Kolonok sibiřský <i>Mustela sibirica</i>	5,2		1,3	4,4		2,1
Jezevec evropský <i>Meles meles meles</i>	1,1					1,1
Norek evropský <i>Lutreola lutreola</i> EEP	1,1					1,1
Vydra říční <i>Lutra lutra</i> EEP, S	1,2				0,1	1,1
Fretka domácí <i>Mustela putorius furo</i>	1,0					1,0
Kočka divoká <i>Felis silvestris</i> K	3,4		6,0	2,1		7,3
Rys ostrovid <i>Lynx lynx</i> S	2,0					2,0
Pony shetlandský <i>Equus caballus</i>	1,2					1,2

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Smec evropský <i>Capreolus capreolus</i>	1,1		1,1		1,1	1,1
Sika japonský <i>Cervus nippon nippon</i>	3,1			3,1		0,0
Koza domácí - holandská <i>Capra hircus</i>	1,4		1,3	0,3	1,0	1,4
Koza domácí - bezrohá hnědá <i>Capra hircus</i>	1,2		2,1	3,1		0,2
Muflon <i>Ovis musimon</i>	1,4		2,2	2,2		1,4
Ovce domácí - ouessantská <i>Ovis aries</i>	2,5		3,0	3,0	0,1	2,4
Veverka obecná <i>Sciurus vulgaris</i> O	1,4	1,1	1,2		1,1	2,6
Veverka Prévostova <i>Callosciurus prevostii</i>	1,1					1,1
Burunduk páskovaný <i>Eutamias sibiricus</i>	1,2		3,2	2,2	1,1	1,1
Psoun prériový <i>Cynomys ludovicianus</i>	1,5,2		0,0,4	0,3	0,0,6	1,2
Poletuška slovanská <i>Pteromys volans</i>	1,1				1,1	0,0
Činčila vlnatá <i>Chinchila laniger</i>	2,1			1,1	1,0	0,0
Morče divoké <i>Cavia aperea</i>	5,6					5,6
Osmák degu <i>Octodon degus</i>	2,0,3	1,1	0,0,1	3,1,4		0,0
Myš páskovaná <i>Lemniscomys striatus</i>	0,0	3,0				3,0
Králík divoký <i>Oryctolagus cuniculus</i>	1,1					1,1
Králík domácí zakrslý <i>Oryctolagus cun. dom.</i>	0,1					0,1
CELKEM – TOTAL	52,68,5	5,2	25,16,7	24,19,4	5,6,6	53,61,2

Výstava „Neznámá malá Afrika“
obohatila kolekci zvířat naší Zoo i
o několik myší páskovaných
(*Lemniscomys striatus*)

Ptáci – Aves – Birds

k 31.12.2004: 118 druhů - species / 561 jedinců - specimens

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Pelikán bílý <i>Pelecanus onocrotalus</i>	0,0	2,2				2,2
Kormorán velký <i>Phalacrocorax carbo</i> O	0,0,3					0,0,3
Volavka popelavá <i>Ardea cinerea</i>	2,0					2,0
Volavka bílá <i>Egretta alba</i> S	0,1	1,0				1,1
Kvakoš noční <i>Nycticorax nycticorax</i> S	2,2,4				0,0,1	2,2,3
Čáp bílý <i>Ciconia ciconia</i> O	1,1					1,1
Čáp černý <i>Ciconia nigra</i> ESB, S	2,2					2,2
Ibis posvátný <i>Treskiornis aethiopicus</i>	1,0					1,0
Kolpík bílý <i>Platalea leucorodia</i> K	2,2,10					2,2,10
Plameňák růžový starosv. <i>Phoenicopiterus ruber ros.</i>	13,15,12		0,0,12		0,0,2	13,15, 22
Husa stračí <i>Anseranas semipalmata</i>	1,2					1,2
Labuť černá <i>Cygnus atratus</i>	1,1					1,1
Husa malá <i>Anser erythropus</i>	1,1					1,1
Husa polní <i>Anser fabalis</i>	1,0				1,0	0,0
Husa císařská <i>Anser canagicus</i>	2,2					2,2
Husa indická <i>Anser indicus</i>	1,1					1,1
Berneška bělolící <i>Branta leucopsis</i>	1,1					1,1
Berneška rudokrká <i>Branta ruficollis</i>	4,2			1,0	0,1	3,1
Husice rezavá <i>Tadorna ferruginea</i>	1,1,7		0,0,6	0,0,6		1,1,7
Husice liščí <i>Tadorna tadorna</i>	2,2,8	0,1	1,0,2	0,0,10	1,1	2,2
Pižmovka ostruhatá <i>Plectropterus gambensis</i>	1,1					1,1
Kachnička karolinská <i>Aix sponsa</i>	2,2		2,0		0,1	4,1
Kachnička mandarinská <i>Aix galericulata</i>	6,5		4,4	3,1	0,1	7,7
Čírka obecná <i>Anas crecca</i> O	2,1		0,0,8	0,0,2	1,0	1,1,6

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Čírka modrá <i>Anas querquedula</i> S	1,1				0,1	1,0
Čírka žlutozobá <i>Anas flavirostris</i>	2,2,1		0,0,2			2,2,3
Čírka diamantová <i>Anas hotentota</i>	1,1				0,1	1,0
Kachna divoká <i>Anas platyrhynchos</i>	2,2					2,2
Lžičák pestrý <i>Anas clypeata</i> S	5,2		0,0,4	0,0,4		5,2
Kopřivka obecná <i>Anas strepera</i> O	2,1		2,3		0,1	4,3
Hvízdák euroasijský <i>Anas penelope</i>	1,1					1,1
Ostralka štíhlá <i>Anas acuta</i> K	2,2,7		2,0,2	0,0,9		4,2
Zrzohlávka rudozobá <i>Netta rufina</i> S	3,3,12			0,0,4		3,3,8
Kachna růžozobá <i>Netta peposaca</i>	7,4			2,1		5,3
Polák chocholačka <i>Aythya fuligula</i>	3,3				0,1	3,2
Polák malý <i>Aythya nyroca</i> K	2,2					2,2
Polák velký <i>Aythya ferina</i>	2,2		0,0,4			2,2,4
Hohol severní <i>Bucephala clangula</i> S	1,2	1,0	4,4			6,6
Morčák chocholátý <i>Mergus cucullatus</i>	6,2		2,1		6,2	2,1
Krocan divoký <i>Meleagris gallopavo</i>	1,1					1,1
Tetřev hlušec <i>Tetrao urogallus</i> K	1,2	1,1			0,2	2,1
Tetřívka obecný <i>Lyrurus tetrix</i> S	4,3	1,0	0,2		0,2	5,3
Křepel virginský <i>Colinus virginianus</i>	1,1	1,1				2,2
Orebice čukar <i>Alectoris chukar</i>	4,4		0,3	0,3	0,2	4,2
Koroptev polní <i>Perdix perdix</i> O	2,2					2,2
Křepelka polní <i>Coturnix coturnix</i> S	1,0				1,0	0,0
Satyr Temminkův <i>Tragopan temminckii</i>	1,1					1,1
Bažant obecný tmavý <i>Phasianus colchicus teneb.</i>	1,2				0,1	1,1
Bažant královský <i>Symaticus reevesii</i>	1,2		0,0,10	0,0,10	0,1	1,1

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Bažant diamantový <i>Chrysolophus amherstiae</i>	1,2			0,2	1,0	0,0
Bažant mandžuský <i>Crossoptilon mantchuricum</i>	1,1			1,1		0,0
Bažant lesklý <i>Lophophorus impejanus</i>	1,1	1,0	0,1			2,2
Páv korunkatý <i>Pavo cristatus</i>	2,5,3		0,0,4	0,0,7		2,5
Kur bankivský <i>Gallus gallus</i>	1,2		0,0,9	0,0,9		1,2
Kur domácí <i>Gallus gallus f. domestica</i>	4,4					4,4
Jeřáb popelavý <i>Grus grus</i> K	1,1					1,1
Ústříčník velký <i>Haematopus ostralegus</i>	2,0					2,0
Dytík úhorní <i>Burhinus oedicephalus</i> K	1,0					1,0
Čejka chocholátá <i>Vanellus vanellus</i>	3,3				2,3 útěk	1,0
Holub hřivnáč <i>Columba palumbus</i>	1,1					1,1
Holub doupňák <i>Columba oenas</i> S	1,1,2			0,0,2	1,0	0,1
Holub krvavý <i>Gallicolumba luzonica</i> ESB	2,3		3,0			5,3
Holub bronzovokřídlý <i>Phaps chalcoptera</i>	1,1					1,1
Holub chocholatý <i>Ocyphaps lophotes</i>	2,2		0,0,4	0,0,4		2,2
Holub Wonga <i>Leucosarcia melanoleuca</i>	1,1					1,1
Hrdlička divoká <i>Streptopelia turtur</i>	2,2					2,2
Hrdlička čínská <i>Streptopelia chinensis</i>	1,1,1				0,0,1	1,1
Hrdlička vínová <i>Streptop. Tranquebarica</i>	1,1		0,0,2			1,1,2
Kakadu růžový <i>Eolophus roseicapillus</i>	1,1					1,1
Korela chocholátá <i>Nymphicus hollandicus</i>	4,2,2		0,0,11	0,0,13		4,2
Papoušek červenokřídlý <i>Aprosmictus erythropterus</i>	1,1,2		0,0,2	0,0,4		1,1
Papoušek mnohobarvý <i>Psephotus varius</i>	2,1					2,1

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	14,13,38		0,0,22	0,0,52		14,13,8
Papoušek tyrkysový <i>Neophema pulchella</i>	1,1		0,1			1,2
Rozela adelaidská <i>Platycercus adelaide</i>	1,1		0,0,5	0,0,2		1,1,3
Alexandr čínský <i>Psittacula derbiana</i>	0,0	1,0				1,0
Alexandr malý <i>Psittacula krameri</i>	1,2					1,2
Ara zelenokřídý <i>Ara chloroptera</i>	1,1					1,1
Papoušek patagonský <i>Cyanoliseus patagonus</i>	3,4		0,0,2			3,4,2
Papoušek mniší <i>Myiopsitta monachus</i>	5,3,3		0,0,12			5,3,15
Turako bělobřichý <i>Corythaixoides leucogaster</i>	2,0					2,0
Sova pálená <i>Tyto alba</i> S	1,1,1			0,0,1		1,1
Kalous ušatý <i>Asio otus</i>	1,1					1,1
Sýček obecný <i>Athene noctua</i> S	1,2,6		5,2	0,0,6		6,4
Výr velký <i>Bubo bubo</i> O	1,1					1,1
Kulišek nejmenší <i>Glaucidium passerinum</i> S	0,2	2,1			0,1	2,2
Sovice sněžná <i>Nyctea scandiaca</i>	1,1					1,1
Sovice krahujová <i>Surnia ululua</i>	1,1					1,1
Výreček malý <i>Otus scops</i> K	2,2					2,2
Puštík obecný <i>Strix aluco</i>	0,1					0,1
Puštík bělavý <i>Strix uralensis</i> K	3,3		4,3	4,3		3,3
Puštík vousatý <i>Strix nebulosa</i>	0,0	1,1				1,1
Sýc rousný <i>Aegolius funereus</i> S	2,0					2,0
Ledňák obrovský <i>Dacelo novaeguineae</i>	0,0	1,1				1,1
Arassari řasnatý <i>Pteroglossus beauharnaesii</i>	3,1					3,1

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Bulbul rudoocasý <i>Pycnonotus jocosus</i>	2,2					2,2
Tuhýk šedý <i>Lanius excubitor</i> O	1,1				1,0	0,1
Skalník modrý <i>Monticola solitarius</i>	1,1				1,1	0,0
Skalník siný <i>Myiophoneus caeruleus</i>	1,1					1,1
Kos černý <i>Turdus merula</i>	0,0	1,1				1,1
Drozd kvičala <i>Turdus pilaris</i>	0,0	0,1				0,1
Timálie stříbrouchá <i>Leiothrix argentauris</i>	0,2					0,2
Sojkovec větší <i>Garrulax pectoralis</i>	1,1					1,1
Sojkovec lesní <i>Garrulax ocellatus</i>	1,0					1,0
Strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>	0,0	1,1				1,1
Kardinál červený <i>Pyrrhuloxia cardinalis</i>	1,2				0,1	1,1
Hýl obecný <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1,1					1,1
Čížek lesní <i>Carduelis spinus</i>	0,2					0,2
Amarant malý <i>Lagonostida senegala</i>	1,1				1,1	0,0
Astrild zlatoprsý <i>Amandava sublava</i>	1,1					1,1
Amadina Gouldové <i>Poëphila gouldiae</i>	4,7				1,0	3,7
Amadina diamantová <i>Steganopleura guttata</i>	0,1					0,1
Zebřička šedá <i>Taeniopygia guttata</i>	2,1				1,0	1,1
Snovač zahradní <i>Ploceus cucullatus</i>	15,3,17				1,0,4	14,3,13
Špaček obecný <i>Sturnus vulgaris</i>	1,2					1,2
Leskoptev tříbarvá <i>Spreo superbus</i>	1,1					1,1
Loskuták posvátný <i>Gracula religiosa</i>	1,1		2,1	2,1		1,1
Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>	1,1					1,1
Kraska červenozobá <i>Urocissa erythrorhyncha</i>	3,1		1,1	2,0		2,2
Straka obecná <i>Pica pica</i>	1,2			0,1		1,1

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Straka modrá <i>Cyanopica cyana</i>	1,0					1,0
Kavče červenožobé <i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>	2,1,3		0,1		0,0,3	2,2
Krkavec velký <i>Corvus corax</i> O	1,1		0,0,1	0,0,1		1,1
Havran polní <i>Corvus frugilegus</i>	0,0	1,1			1,0	0,1
CELKEM - TOTAL	231,208, 142	16,12	32,27, 124	15,13, 146	21,25, 11	243,209,109

Australská expozice se rozrostla o pár ledňáků obrovských (*Dacelo novaeguineae*).

Pár krásných puštíků vousatých (*Strix nebulosa*) dorazil ze Zoo Talin. Návštěvníkům se ale představí až v nově připravované expozici sov.

Plazi – Reptilia – Reptiles

k 31.12. 2004: 21 druhů - species / 160 jedinců - specimens

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Želva bahenní <i>Emys orbicularis</i> K	8,5,6		0,0,30		3,0	5,5,36
Želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	3,12,9	0,4				3,16,9
Želva missisippská <i>Graptemys pseudogeografica</i>	0,0	1,0				1,0
Želva kloubnatá <i>Kinixys belliana</i>	0,0	1,1				1,1
Želva ostruhatá <i>Geochelone sulcata</i>	0,1	0,1				0,2
Želva vroubená <i>Testudo marginata</i>	0,0,6					0,0,6
Želva čtyřprstá <i>Testudo horsfieldi</i>	2,3					2,3
Želva zelenavá <i>Testudo hermanni</i>	3,5,5	1,2				4,7,5
Želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>	2,2		0,0,1			2,2,1
Hroznýšek pestrý <i>Eryx colubrinus</i>	0,0	3,0			1,0	2,0
Krajta královská <i>Python regius</i>	0,0,4					0,0,4
Užovka stromová <i>Elaphe longissima</i> K	2,1,20		0,0,8		0,0,8	2,1,20
Zmije obecná <i>Vipera berus</i> K	0,0	0,0,6				0,0,6
Gekončík africký <i>Hemitheconyx caudicinctus</i>	0,0,5					0,0,5
Gekon Bibronův <i>Pachydactylus bibroni</i>	0,0	2,1			1,0	1,1
Gekon zední <i>Tarentola mauritanica</i>	2,5				1,4	1,1
Felzuma Madagaskarská <i>Phelsuma madagascariensis</i>	0,0	1,1			0,1	1,0
Chameleón jemenský <i>Chameleo calypratus</i>	0,0	2,0			1,0	1,0
Leguan zelený <i>Iguana iguana</i>	1,0					1,0
Scink pruhovaný <i>Chalcides sexlineatus</i>	0,0	1,1			0,1	1,0
Veleještěra obrovská <i>Galotia stehlini</i>	0,0	1,1			0,1	1,0
CELKEM – TOTAL	23,34,55	13,12,6	0,0,39		7,7,8	29,39,92

Obojživelníci – *Amphibia* – Amphibians

k 31.12. 2004: 2 druhy - species / 5 jedinců - specimens

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Rosnička zelená <i>Hyla arborea</i> S	0,0,0	0,0,4				0,0,4
Skokan hrabavý <i>Pyxicephalus adspersus</i>	0,0,0	0,0,2			0,0,1	0,0,1
CELKEM – TOTAL	0,0,0	0,0,6			0,0,1	0,0,5

Ryby – *Pisces* – Fishes

k 31.12. 2004: 15 druhů - species / 36 jedinců - specimens

český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Jeseter malý <i>Acipenser ruthenus</i>	0,0,2					0,0,2
Štika obecná <i>Esox lucius</i>	0,0,4				0,0,2	0,0,2
Jelec jesen <i>Leuciscus idus</i> O	0,0,1					0,0,1
Perlín ostrobřichý <i>Scardinius erythrophthalmus</i>	0,0,2					0,0,2
Bolen dravý <i>Aspius aspius</i>	0,0,2					0,0,2
Parma obecná <i>Barbus barbus</i>	0,0,2					0,0,2
Podoustev nosatá <i>Vimba vimba</i>	0,0,2					0,0,2
Kapr obecný – divoká f. <i>Cyprinus carpio hungaricus</i> O	0,0,5					0,0,5
Lín obecný <i>Tinca tinca</i>	0,0,2					0,0,2
Karas obecný <i>Carassius carassius</i>	0,0,1					0,0,1
Karas stříbřitý <i>Carassius auratus</i>	0,0,1					0,0,1
Sumec velký <i>Silurus glanis</i>	0,0,3					0,0,3
Okoun říční <i>Perca fluviatilis</i>	0,0,6					0,0,6
Candát obecný <i>Stizostedion lucioperca</i>	0,0,2					0,0,2
Mník jednovousý <i>Lota lota</i> O	0,0,3					0,0,3
CELKEM - TOTAL	0,0,38				0,0,2	0,0,36

Bezobratlí – Invertebrata – Invertebrates

k 31.12. 2004: 4 druhy - species / 21 jedinců - specimens

Český název vědecký název	1.1. 2004	Příchod Arrival	Narození Birth	Odchod Depart.	Úhyn Death	31.12. 2004
Veleštír královský <i>Pandinus imperator</i>	0,0,0	0,0,2				0,0,2
Rak říční <i>Astacus astacus</i> K	0,0,10					0,0,10
Oblovka <i>Achatina sp.</i>	0,0,0	0,0,3	0,0,X			0,0,3
Škeble rybníčná <i>Anodonta cygnea</i> S	0,0,6					0,0,6
CELKEM - TOTAL	0,0,16	0,0,5	X			0,0,21+X

NAŠE ZVÍŘATA V DEPONACI V ROCE 2004

OUR ANIMALS ON LOAN TO OTHER INSTITUTIONS DURING 2004

Druh	Stav	Místo deponace
Medvěd hnědý <i>Ursus arctos arctos</i>	1,0	Státní hrad Točnick
Kočka divoká <i>Felis silvestris</i>	0,1	ZOO Jihlava
Nosál červený <i>Nasua nasua</i>	2,2	ZOO Plzeň
Kolonok sibiřský <i>Mustela sibirica</i>	0,1	ZOO Jihlava
Kolonok sibiřský <i>Mustela sibirica</i>	1,0	PKZ Chomutov
Sika japonský <i>Cervus nippon nippon</i>	1,0	ZOO Bratislava, Slovensko
Koza domácí zakrslá <i>Capra hircus</i>	0,1	DDM Praha
Burunduk páskovaný <i>Eutamias sibiricus</i>	1,0	ZOO Děčín
Slípka zelenonohá <i>Gallinula chloropus</i>	1,0	Soukromý chovatel
Ústřičník velký <i>Haematopus ostralegus</i>	1,0	ZOO Praha
Zrzohlávka rudozobá <i>Netta rufina</i>	1,1	ZOO Jihlava
Holub wonga <i>Leucosarcia melanoleuca</i>	1,0	ZOO Plzeň
Arassari řasnatý <i>Pteroglossus beauharnaesii</i>	1,0	ZOO Dvůr Králové n.Labem
Tuhýk šedý <i>Lanius excubitor</i>	0,1	PKZ Chomutov
Kraska červenozobá <i>Urocissa erythrorhyncha</i>	1,1	PKZ Chomutov
Kavka obecná <i>Corvus monedula</i>	0,1	ZOO Děčín
Ořešník kropenatý <i>Nucifraga caryocatactes</i>	1,0	ZOO Zlín

Leguán zelený <i>Iguana iguana</i>	1,0	Soukromý chovatel
Užovka červená <i>Elaphe guttata</i>	1,0	Soukromý chovatel
CELKEM - TOTAL	11,5	

Podařilo se nám zopakovat loňský úspěch přirozeného odchovu plameňáků růžových (*Phoenicopterus ruber roseus*). Letos se počet mláďat zdvojnásobil.

PŘEHLED ODCHOVŮ ZA ROK 2004 SUMMARY OF BREEDING DURING 2004

Druh	počet
Kusu liščí <i>Trichosurus vulpecula</i>	1,0
Klokan rudokrký <i>Wallabia rufogrisea</i>	0,0,1
Kočkodan husarský <i>Erythrocebus patas</i>	0,0,1
Nosál červený <i>Nasua nasua</i>	4,2
Kolonok sibiřský <i>Mustela sibirica</i>	1,3
Kočka divoká <i>Felis silvestris</i> K	6,0
Srnc evropský <i>Capreolus capreolus</i>	1,1
Koza domácí holandská <i>Capra hircus</i>	1,3
Koza domácí hnědá <i>Capra hircus</i>	2,1
Muflon <i>Ovis musimon</i>	2,2
Ovce domácí ouessantská <i>Ovis aries</i>	3,0
Veverka obecná <i>Sciurus vulgaris</i> O	1,2
Burunduk páskovaný <i>Eutamias sibiricus</i>	3,2
Psoun prériový <i>Cynomys ludovicianus</i>	0,0,4
Osmák degu <i>Octodon degus</i>	0,0,1
Plameňák růžový starosvětský <i>Phoenicopterus ruber roseus</i>	0,0,12
Husice rezavá <i>Tadorna ferruginea</i>	0,0,6
Husice liščí <i>Tadorna tadorna</i>	0,0,3

Kachnička karolínská <i>Aix sponsa</i>		2,0
Kachnička mandarinská <i>Aix galericulata</i>		4,4
Čírka obecná <i>Anas crecca</i>	O	0,0,8
Čírka žlutozobá <i>Anas flavirostris</i>		0,0,2
Lžičák pestrý <i>Anas clypeata</i>	S	0,0,4
Kopřivka obecná <i>Anas strepera</i>	O	2,3
Ostralka štíhlá <i>Anas acuta</i>	K	2,0,2
Polák velký <i>Aythya ferina</i>		0,0,4
Hohol severní <i>Bucephala clangula</i>	S	4,4
Morčák chocholatý <i>Mergus cucullatus</i>		2,1
Tetřívka obecná <i>Lyrurus tetrix</i>	S	0,2
Orebice čukar <i>Alectoris chukar</i>		0,3
Bažant lesklý <i>Lophophorus impejanus</i>		0,1
Bažant královský <i>Syrnium reevesii</i>		0,0,10
Páv korunkatý <i>Pavo cristatus</i>		0,0,4
Kur bankivský <i>Gallus gallus</i>		0,0,9
Holub krvavý <i>Gallicolumba luzonica</i>	ESB	3,0
Holub chocholatý <i>Ocyphaps lophotes</i>		0,4
Hrdlička vínová <i>Streptopelia tranquebarica</i>		0,2
Korela chocholáta <i>Nymphicus hollandicus</i>		0,0,11
Papoušek patagonský <i>Cyanoliseus patagonus</i>		0,0,2
Papoušek mniší <i>Myiopsitta monachus</i>		0,0,12
Papoušek červenokřídý <i>Aprosmictus erythropterus</i>		0,0,2
Papoušek tyrkysový <i>Neophema pulchella</i>		0,1
Papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>		0,0,22
Rozela adelaidská <i>Platycercus adelaide</i>		0,0,5
Sýček obecný <i>Athene noctua</i>	S	5,2
Puštík bělavý <i>Strix uralensis</i>	K	4,3
Loskuták posvátný <i>Gracula religiosa</i>		2,1
Kavče červenozobé <i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>		0,1
Kraska červenozobá <i>Urocissa erythrorhyncha</i>		1,1
Krkavec velký <i>Corvus corax</i>	O	0,0,1
Želva bahenní <i>Emys orbicularis</i>	K	0,0,30
Želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>		0,0,1
Užovka stromová <i>Elaphe longissima</i>	K	0,0,8
Oblovka <i>Achatina sp.</i>		0,0,X
CELKEM odchovaných mláďat (bez rozlišení pohlaví)		270 +X

PRODUKCE ŽIVOČIŠNÝCH KRMIV

Pro krmné účely chováme některé hlodavce a hmyz. Z hlodavců především morčata a myši, v menší míře laboratorní potkany, z hmyzu pak zavíječe voskové a některé druhy švábů. Chov cvrčků jsme byli nuceni, z důvodu onemocnění chovného materiálu, dočasně zrušit. Tato produkce nám spotřebu těchto krmiv nestačí zajistit a tak musíme další živočišné krmení dokupovat. Za rok 2004 bylo vyprodukováno, nakoupeno a zkrmeno:

	vlastní produkce	nákup	zkrmeno
laboratorní myši	10 472 ks	9 000 ks	19 472 ks
laboratorní potkani	951 ks	200 ks	1 151 ks
křečci (zlatí, džungarští)		500 ks	500 ks
morčata domácí	608 ks		608 ks
krysy malé	70 ks		70 ks
pískomilové		4 000 ks	4 000 ks
larvy potemníků moučných		60 l	60 l
larvy potemníků <i>Zophobas</i>		20 l	20 l
švábi (různé druhy)	16 l		16 l
cvrčci banánovní	20 l	60 l	80 l
larvy zavíječů voskových	119 l		119 l

VETERINÁRNÍ PÉČE V ZOO

MVDr. Emanuel Krejcar

Veterinární péče v Zoo je prováděna a zajišťována dle směrnic SVSVMZV ČR pro zoologické zahrady. Veterinární péči zajišťuje soukromý veterinární lékař MVDr. Emanuel Krejcar. Vzhledem k počtu chovaných zvířat a velikosti Zoo se toto děje formou pravidelných návštěv a na zavolání. Jako u většiny malých zoologických zahrad i zde chybí stálá přítomnost veterinárního lékaře.

Prevence v chovech zoozvířat se provádí formou pravidelných vyšetření dle pokynů Státní veterinární správy a tato vyšetření jsou zaměřena na zamezení přenosu a šíření infekčních onemocnění přenosných na zoozvířata. Všechny šelmy jsou v imunitě proti vzteklině a vybraným nákazám, některé druhy savců jsou vakcinovány proti tetanu a ptáci jsou vakcinováni proti pseudomoru drůbeže. Vodní ptáci a brodiví jsou vakcinováni ve spolupráci s MVDr. Kypetovou proti botulismu. Čtyřikrát ročně je prováděno koprologické vyšetření na endoparazity a dle nálezu jsou zvířata odčervována. Dále jsou koprologicky vyšetřována zvířata na endoparazity, salmonely dle indikace. V roce 2004 byla provedena u 30-ti kusů vrubozobých jednoduchá tuberkulinace a tuberkulinace byla též provedena u chovné skupiny kočkodanů husarských.

Uhynulá zvířata jsou pitvána buď přímo v Zoo nebo jsou odeslána na pitvu na Státní veterinární ústav Č. Budějovice, kde jsou pitvána formou státní zakázky k vyloučení hromadných onemocnění zoozvířat. K minimalizaci alimentárních onemocnění jsou periodicky vyšetřována veškerá krmiva používaná v zoo.

Prodeje a transporty zvířat mimo Zoo jsou opatřeny platnými veterinárními vyšetřeními a zdravotními zkouškami a jsou vybaveny platnými veterinárními osvědčeními.

Kromě preventivní činnosti, zamezující vznik hromadných onemocnění zvířat, hraje důležitou roli ve veterinární péči kurativní činnost, spočívající především v ošetření traumat, způsobených nevhodným chováním některých návštěvníků, vzájemným napadením zvířat v omezených prostorech a v důsledku běžného provozu Zoo. Poměrně velkým problémem je výskyt hypovitaminózy hlavně skupiny B u rybožravých ptáků, které

se daří řešit perorálním podáváním B1 eventuelně B komplexu. Dále ošetřujeme různá onemocnění zažívacího a respiračního traktu a další běžná onemocnění související s provozem Zoo. Z infekčních onemocnění jsme zaznamenali pouze jeden případ aviární tuberkulózy u starší kachny. Zvláštním úsekem veterinární činnosti je vyšetření zvířat, která poranila člověka (neukázněné návštěvníky) na vzteklinu.

Nemalou roli ve veterinární činnosti představuje stanice pro handicapované živočichy a představuje přibližně jednu třetinu veterinární péče v Zoo. Činnost ve stanici pro handicapované živočichy je zaměřena na ošetření volně žijících zvířat s cílem reintrodukovat je zpět do volné přírody, zvířata s trvalým handicapem umístit do expozice, eventuelně je použít k reprodukci. Bohužel některá zvířata i přes veškerou snahu nelze zachránit (úrazy el. proudem u dravců, autoúrazy apod.) a je nutno je utratit.

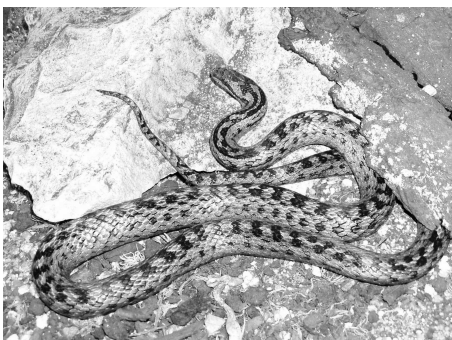
Zoo Ohrada se podílí na reintrodukci puštíka bělavého do volné přírody. Chov těchto zvířat je veterinárně sledován.

Díky nově zbudované ošetřovně a hospitalizačnímu úseku v rámci ošetřovny se podařilo zkvalitnit veterinární péči v Zoo.

V České republice je založena asociace veterinárních lékařů volně žijících zvířat a zoozvířat, která pravidelně pořádá semináře, zaměřené na uvedenou problematiku. Zlepšila se komunikace mezi veterinárními lékaři činných v tomto oboru a zlepšila se i komunikace s Unií českých a slovenských zoologických zahrad.

Státní dozor je zčásti prováděn MVDr. E. Krejcarem a zčásti pracovníky Krajského inspektorátu Státní veterinární správy v Č. Budějovicích a tento je zaměřen především na zabránění vzniku hromadného onemocnění zoozvířat a dodržování ustanovení zákona na ochranu zvířat proti týrání. Spolupráce orgánů veterinární služby a vedení Zoo Ohrada je dle mne na velmi dobré úrovni.

*Vážně zraněný orel mořský
(*Haliaeetus albicilla*) na veterinární
ošetřovně zoologické zahrady.*

*Užovku hladkou (*Coronella austriaca*)
si lidé často pletou se zmijí.*

STANICE PRO HANDICAPOVANÉ ŽIVOČICHY

Radmila Čížková

V kompetenci zoologické zahrady je i zabezpečování činnosti stanice pro handicapované živočichy z volné přírody, která je součástí sítě stanic ČSOP. Její náplní je zajištění odborné pomoci, zpětné vypouštění ošetřených jedinců do volné přírody, předání do jiných vhodných zařízení nebo trvalá péče o ně. I v tomto roce úspěšně pokračovala výstavba objektu v Rozově u Temelína, kde budou mít tyto živočichové vhodné podmínky jak pro přípravu na vypouštění do přírody, tak pro trvalé umístění.

Během roku bylo postupně přijato 249 jedinců živočichů různého druhového složení. Vedle druhů naší fauny se k nám stejně jako v minulých letech dostalo také několik druhů exotických zvířat, která unikla do přírody nebo se jich jejich původní majitelé chtěli z různých důvodů zbavit. Zde převažovaly želvy nádherné (*Trachemys scripta elegans*). Neobvyklým případem byl hroznýš královský (*Boa constrictor*), kterého chytili policisté u rybníka Štílec, nebo štír (*Euscorpius sp.*) z panelového domu v Českých Budějovicích. Z našich druhů opět jako v minulých letech obsadili první místo, co se počtu týče, ježci (*Erinaceus europaeus*). Bylo přijato 38 jedinců, což je poloviční počet než v předchozím roce. Je to zřejmě způsobené lepší komunikací mezi lidmi a Zoo. Lidé se častěji telefonicky informují a snaží se sami o úspěšné vypuštění, nebo péči a ně samotné. Dalším hodně zastoupeným druhem je každoročně srnec obecný (*Capreolus capreolus*). Jedná se o mláďata, která byla podle nálezců tzv. „opuštěna“. Za povšimnutí stojí také čtyři druhy netopýrů. Nejvíce zastoupeným druhem s 20 jedinci byl netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*). V jednom případě bylo dokonce odchyceno 15 jedinců v bytě, zavěšených na zácloně. Zajímavý a náročný byl také pokus o umělý odchov přineseného mláděte tohoto druhu, které muselo být krmeno mlékem. Bohužel bez kontaktu s matkou nebyl schopen naučit se dokonale létat a chytat si sám potravu. Krátce po přechodu na pevnou stravu uhynul.

Z dravců se k nám dostávají ve velkém počtu poštolky (*Falco tinnunculus*), které mají úrazy křídel a končetin způsobené elektrickým proudem, dále káňata (*Buteo buteo*) a krahujci (*Accipiter nisus*). Nejzajímavějším a zároveň nejvzácnějším byl orel mořský (*Haliaeetus albicilla*). Byl nalezen na břehu rybníka Bezdrev. Měl rozsáhlá poranění zobáku a hlavy, způsobená pravděpodobně zachycením zobáku do želez. V místě poranění došlo již k nekróze a tím bylo zamezeno přijímání potravy. S tím souvisela i značná vyhublost orla. Po ošetření byl předán do záchrané stanice Sulimo v Hluboké nad Vltavou, která se specializuje na dravce a sovy. Nesmíme opomenout další vzácný druh dravce - dřemlíka tundrového (*Falco columbarius*). Byl přijat s tím, že nepřijímá potravu a nelétá. Zpočátku jsme jej museli uměle krmit a pozvolna ho navykat na normální krmení. Po nějakém čase začal sám přijímat potravu. Z dalších donesených ptáků jsou neméně zajímavé druhy jako strakapoud velký (*Dendrocopos major*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), potápka roháč (*Podiceps cristatus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) nebo sluka otavní (*Gallinago gallinago*).

Zvláštností byly také dvě užovky hladké (*Coronella austriaca*), donesené různými lidmi pod záminkou, že „zmiji“ na zahradě nechtějí. Jedna z nich, bohužel, uhynula po aplikaci antiparazitálního přípravku. Druhá naopak v polovině září porodila 9 mláďat. Problém nastal s jejich krmením, neboť vytrvale odmítala jakoukoliv nabízenou potravu a bylo nutné přistoupit k jejich umělé výživě. Přes naši snahu tři mláďata uhynula. Záměna užovky hladké či jiných druhů užovek za zmiji je u veřejnosti velmi častá, veškeré tyto případy se v minulých letech ale odbývaly pouze formou telefonických či písemných žádostí o „odstranění“ hadů z pozemku. Naopak v tomto roce se taková žádost nevyskytla ani jednou.

PŘEHLED OŠETŘENÝCH HANDICAPOVANÝCH ŽIVOČICHŮ V ROCE 2004
OVERVIEW OF INJURED HANDICAPPED ANIMALS TREATED DURING 2004

Druh Species	Přijato Accepted	Úhyn Death	Utraceno Destroyed	Předáno Given to	Vypuštěno Released	Ve stanici In station
Ježek západní <i>Erinaceus europaeus</i>	38	8	-	-	7	23
Netopýr severní <i>Eptesicus nilssonii</i>	1	1	-	-	1	-
Netopýr večerní <i>Eptesicus serotinus</i>	2	-	-	-	2	
Netopýr hvízdavý <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	20	2	-	-	17	1
Netopýr rezavý <i>Nyctalus noctula</i>	2	1	-	-	1	-
Liška obecná <i>Vulpes vulpes</i>	1	-	-	1	-	-
Vydra říční <i>Lutra lutra</i>	2	1	-	-	-	1
Kuna skalní <i>Martes foina</i>	13	7	1	-	5	-
Lasice kolčava <i>Mustela nivalis</i>	1	1	-	-	-	-
Tchoř tmavý <i>Mustela putorius</i>	1	-	-	-	-	1
Fretka <i>Mustela putorius furo</i>	1	-	-	-	-	1
Ondatra pižmová <i>Ondatra zibethicus</i>	1	1	-	-	-	-
Srnc obecný <i>Capreolus capreolus</i>	10	4	2	4	-	-
Prase divoké <i>Sus scrofa</i>	1	-	-	1	-	-
Zajíc polní <i>Lepus europaeus</i>	5	2	-	-	-	3
Potápka roháč <i>Podiceps cristatus</i>	2	1	-		1	-
Volavka popelavá <i>Ardea cinerea</i>	1	-	-	-	1	-
Kvakoš noční <i>Nycticorax nycticorax</i>	1	-	-	-	-	1
Labuť velká <i>Cygnus olor</i>	12	3	2	1	5	-
Labuť černá <i>Cygnus atratus</i>	1	-	-	-	-	1
Husa velká <i>Anser anser</i>	1	-	-	-	-	1
Orel mořský <i>Haliaeetus albicilla</i>	1	-	-	1	-	-
Moták pochop <i>Circus aeruginosus</i>	1	-	1	-	-	-
Krahujec obecný <i>Accipiter nisus</i>	4	-	-	-	2	2

Druh Species	Přijato Accepted	Úhyn Death	Utraceno Destroyed	Předáno Given to	Vypuštěno Released	Ve stanici In station
Káně lesní <i>Buteo buteo</i>	5	-	3	1	1	-
Poštolka obecná <i>Falco tinnunculus</i>	13	-	4	-	9	-
Dřemlík tundrový <i>Falco columbarius</i>	1	-	-	-	-	1
Bažant obecný <i>Phasianus colchicus</i>	1	-	-	-	1	-
Chřástal vodní <i>Rallus aquaticus</i>	1	-	-	-	-	1
Sluka otavní <i>Gallinago gallinago</i>	2	2	-	-	-	-
Racek chechtavý <i>Larus ridibundus</i>	2	1	1	-	-	-
Holub poštovní <i>Columba livia f. dom.</i>	2	1	1	-	-	-
Hrdlička divoká <i>Streptopelia turtur</i>	2	-	-	-	-	2
Hrdlička zahradní <i>Streptopelia decaocto</i>	1	1	-	-	-	-
Výr velký <i>Bubo bubo</i>	2	1	-	-	1	-
Puštík obecný <i>Strix aluco</i>	3	-	-	2	-	1
Kalous ušatý <i>Asio otus</i>	1	-	-	-	1	-
Rorýs obecný <i>Apus apus</i>	10	3	-	4	3	-
Ledňáček říční <i>Alcedo atthis</i>	2	2	-	-	-	-
Strakapoud velký <i>Dendrocopus major</i>	3	-	-	-	2	1
Žluna zelená <i>Picus viridis</i>	1	1	-	-	-	-
Vlaštovka obecná <i>Hirundo rustica</i>	3	2	1	-	-	-
Jiřička obecná <i>Delichon urbica</i>	3	-	-	1	2	-
Kos černý <i>Turdus merula</i>	2	2	-	-	-	-
Drozd kvičala <i>Turdus pilaris</i>	1	-	-	-	-	1
Sýkora modřinka <i>Parus caeruleus</i>	1	1	-	-	-	-
Šoupálek krátkoprstý <i>Certhia brachydactyla</i>	6	3	-	-	3	-
Čížek lesní <i>Carduelis spinus</i>	4	-	-	-	-	4
Vrabec domácí <i>Passer domesticus</i>	2	2	-	-	-	-

Druh Species	Přijato Accepted	Úhyn Death	Utraceno Destroyed	Předáno Given to	Vypuštěno Released	Ve stanici In station
Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>	3	2	-	-	-	1
Straka obecná <i>Pica pica</i>	2	1	-	-	1	-
Kavka obecná <i>Corvus monedula</i>	1	-	-	-	1	-
Havran polní <i>Corvus frugilegus</i>	6	5	1	-	-	-
Želva zelenavá <i>Testudo hermanni</i>	2	1	-	-	-	1
Želva čtyřprstá <i>Testudo horsfieldi</i>	3	1	-	-	-	2
Želva bahenní <i>Emys orbicularis</i>	1	-	-	-	-	1
Želva nádherná <i>Trachemys scr.eleg.</i>	18	-	-	-	-	18
Hroznýš královský <i>Boa constrictor</i>	1	-	-	-	-	1
Užovka obojková <i>Natrix natrix</i>	1	-	-	-	-	1
Užovka hladká <i>Coronella austriaca</i>	2 (+9)	4	-	-	-	7
Ještěrka obecná <i>Lacerta agilis</i>	1	1	-	-	-	-
Skokan zelený <i>Rana kl. esculenta</i>	1	-	-	-	-	1
Štír <i>Euscorpius sp.</i>	1	-	-	-	-	1
CELKEM	249	69	17	16	67	80

Handicapovaná zvířata - převod z roku 2003

Handicapped animals - displacement from 2003

Druh Species	Celkem Total	Úhyn Death	Utraceno Destroyed	Předáno Given to	Vypuštěno Released	Ve stanici In station
Vydra říční <i>Lutra lutra</i>	1	-	-	1	-	-
Srnec obecný <i>Capreolus capreolus</i>	1	-	-	1	-	-
Veverka obecná <i>Sciurus vulgaris</i>	3	-	-	3	-	-
Činčila vlnatá <i>Chinchila laniger</i>	1	-	-	1	-	-
Křeček polní <i>Cricetus critecus</i>	1	1	-	-	-	-
Osmák degu <i>Octodon degu</i>	2	-	-	2	-	-
Ježek západní <i>Erinaceus europaeus</i>	28	-	-	-	28	-

Druh Species	Celkem Total	Úhyn Death	Utraceno Destroyed	Předáno Given to	Vypuštěno Released	Ve stanici In station
Čáp černý <i>Ciconia nigra</i>	1	-	-	-	-	1
Káně lesní <i>Buteo buteo</i>	6	-	-	-	-	6
Holub hřivnáč <i>Columba palumbus</i>	1	-	-	1	-	-
Kulíšek nejmenší <i>Glaucidium passerinum</i>	3	-	-	3	-	-
Strakapoud velký <i>Dendrocopus major</i>	1	-	-	-	1	-
Zvonek zelený <i>Carduelis chloris</i>	2	-	-	2	-	-
Strnad obecný <i>Emberiza citrinella</i>	2	-	-	2	-	-
Kos černý <i>Turdus merula</i>	2	-	-	2	-	-
Drozd kvíčala <i>Turdus pilaris</i>	1	-	-	1	-	-
Kanár zpěvný <i>Serinus canaria</i>	1	-	-	1	-	-
Sojka obecná <i>Garrulus glandarius</i>	1	-	-	1	-	-
Straka obecná <i>Pica pica</i>	1	-	-	1	-	-
Kavka obecná <i>Corvus monedula</i>	1	-	-	1	-	-
Havran polní <i>Corvus frugilegus</i>	1	-	-	2	-	-
Želva nádherná <i>Trachemys scr.eleg.</i>	41	-	-	5	-	36
Želva missisipská <i>Graptemys kohni</i>	1	-	-	-	-	-
Užovka obojková <i>Natrix natrix</i>	2	-	-	-	-	2
Rosnička zelená <i>Hyla arborea</i>	4	-	-	4	-	-
Škeble rybniční <i>Anodonta cygnea</i>	10	-	-	-	-	10
Rak říční <i>Astacus astacus</i>	10	-	-	-	-	10
CELKEM	98	2	-	15	23	58

PROVOZNÍ ODDĚLENÍ

Václav Batka

Rok 2004 přinesl stejně jako předcházející léta pro celé technické oddělení včetně zahradnického úseku mnoho důležitých a náročných úkolů, které se týkaly realizace a dokončování nových expozic a jejich údržby. Součástí každodenní práce oddělení je provádění drobných oprav, rekonstrukcí a úprav výběhů ve stávající části areálu. Údržba byla orientována na estetickou úpravu a modernizaci expozic, opravy střešních krytin, zprovoznění staré vodárny včetně obnovení rozvodů užitkové vody, zasítování části rybníků pro vodní ptactvo, výměnu zábradlí před restaurací, přestavbu odchovny morčat, výměnu stolů a lavic na ostrůvku, zprovoznění závlah v jednotlivých expozicích a čištění rybníků. V závěru roku jsme prováděli rekonstrukci zahradnické buňky, která nyní bude sloužit jako jídelna pro zaměstnance a zároveň také jako šatny pro praxi. Včasným provedením drobných oprav se zabránilo větším haváriím. Technickým zabezpečením jsme se zároveň podíleli na všech akcích v zahradě i při cestách, včetně zahraničních. V rámci strojních investic byl v závěru roku zakoupen nový osobní vůz Fabia Combi výměnou za Škoda Forman. Strojní investice činily 304 000,- Kč.

PŘÍPRAVA A REALIZACE NOVÝCH EXPOZIC:

Největší a nejrozsáhlejší investiční akcí bezesporu byla stavba rozšíření areálu Zoo, se kterou se započalo již v průběhu minulého roku. Nedokončenou investicí je centrum ekologické výchovy, výstavba restaurace a dětského areálu, která se zatím odehrávala v rovině projektových příprav. Během léta byla dokončena stavba nových voliér v zázemí – tzv. stínoviště II. V říjnu 2004 byla dokončena stavba nového areálu sov, včetně založení základní kostry zeleně a závlahového systému, a v závěru roku byla dokončena budova vnitřních ubikací expozice medvědů a tygrů, jejíž dokončení nás čeká v příštích letech.

REKONSTRUKCE:

V měsíci listopadu jsme zahájili výměnu střešní krytiny na okále, který slouží k ubytování zaměstnanců Zoo, ale také pro naše hosty. Vzhledem k příznivému počasí v závěru roku jsme provedli i rozsáhlou opravu parkoviště pro zaměstnance u výjezdu v zadní části areálu. I nadále probíhala započatá rekonstrukce a rozvoj počítačové sítě včetně připojení na internet. Rozšířili jsme stávající kamerový systém i na odjezdovou trasu. V budoucí stanici pro handicapovaná zvířata v Rozově u Temelína jsme zahájili přípravy na sanaci podlah a obvodového zdiva.

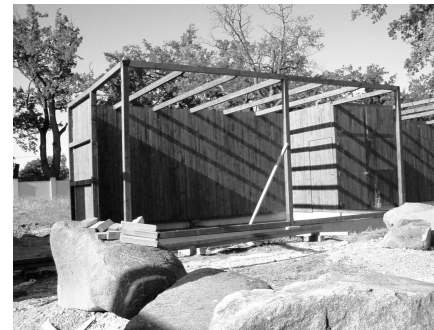
*Montáž objektu vnitřních
ubikací medvědů a tygrů
v nové části areálu Zoo.*

SLUŽBY ZAHRADNICKÉHO ÚSEKU:

Martin Fučík

Na jaře jsme provedli výsadby na oživení části expozic. V areálu Zoo bylo vysazeno 105 nových rostlin v 17-ti druzích. Velkou akcí byla výsadba ovocného sadu v Rozově. Na ploše 1320 m² je vysazeno 65 jabloní v 9 odrůdách, seřazené podle ranosti a vhodných opylovacích poměrů. Dále je zde 10 hrušní ve třech odrůdách, 10 stromů modrých peckovin a 8 stromů třešní. Všechny stromy jsme zabezpečili proti vyvrácení a proti okusu zvěří. V místě starého sadu jsme vyřezali část náletů akátů a místo nich jsme vysadili i dělicí pás ze dvou stovek smrků. S potěšením musím konstatovat, že díky použití Agrisorbu bylo ujmoutí výsadeb stoprocentní. Na přelomu roku jsme provedli drenáž, dezinfekci a modelaci terénu v bývalém výběhu jelenů sika. I přesto, že nám deštivé počasí silně komplikovalo práci, stihl zde narůst docela pěkný trávník. Další velkou akcí byly práce na nově vybudované expozici sov. Na vybudování cest se spotřebovalo přibližně 52 tun štěrkodrti. Do 13-ti voliér se navezlo a upravilo přibližně 40 m³ zeminy s pískem a na ostatní výsadbové plochy pak přišlo zhruba 130 m³ namíchané zeminy. Osázení se nám z velké většiny povedlo zrealizovat v pozdním podzimu díky příznivému počasí. Pro další rok jsme také nově osadili 15 kontejnerů na mobilní zeleň směsí konifer, které budou doplňovat zeleň v současném areálu Zoo.

Během roku jsme zajišťovali péči o zeleň, zavlažování a sekání trávníků, dovoz píce, větví na okus, sena či jiných materiálů podle potřeb zoologického oddělení. Pro zefektivnění manipulace se senem jsme přešli na lisované seno ve válcových balících, což se osvědčilo. Dále jsme prováděli kypření, vyžínání, odplevelování a podle potřeby ošetření rostlin v novém sadu. Další činností je pravidelné čištění komunikací, odvoz odpadů a v neposlední řadě i údržba mechanizačních prostředků.

V tomto roce bylo dokončeno 13 nových voliér pro sovy.

V areálu „Sovince“ je nutné dokončit úpravu prostoru pro návštěvníky a výsadby zeleně, vytvářející iluzi opravdového lesa.

HOSPODÁŘSKO-SPRÁVNÍ ODDĚLENÍ

Ing. Milan Daněk

Zoologická zahrada Ohrada disponovala k 31.12.2004 majetkem v celkové výši téměř 44.978 tis. Kč. Jednotlivé druhy majetku Zoo Ohrada jsou uvedeny v následující tabulce:

Druh majetku	Stav k 31.12.2003	Stav k 31.12.2004
Majetek celkem	43.641,64	44.978,68
Dlouhodobý nehmotný majetek	233,25	248,92
Dlouhodobý hmotný majetek		
z toho:	65.066,87	69.946,69
pozemky	1.735,14	1.735,14
umělecká díla	43,15	47,05
stavby	37.438,96	39.458,25
samostatné movité věci	11.215,56	11.523,36
drobný dlouhodobý majetek	2.580,64	3.039,74
nedokončené investice	12.053,41	14.143,15
oprávky k dlouhodobému majetku	- 21.658,48	- 25.216,93

V roce 2004 byl zoologické zahradě poskytnut zřizovatelem - Krajským úřadem Jihočeského kraje příspěvek na provoz ve výši 13.103 tis. Kč. Kromě tohoto základního příspěvků obdržela naše zoologická zahrada od zřizovatele i další příspěvky, a to konkrétně 344 tis. Kč na zvýšené náklady spojené s údržbou majetku, 40 tis. Kč na pořádání Dětských divadelních dnů v Zoo Ohrada, a investiční příspěvek ve výši 4.000 tis. Kč investiční akce v prostoru nového areálu a investiční příspěvek ve výši 178 tis. Kč na zpracování dokumentace pro realizaci projektu Zoo Ohrada – nové setkání s přírodou Evropy v rámci SROP.

Další příspěvky a účelově určené dotace obdržela zoologická zahrada jednak z rozpočtu Ministerstva životního prostředí ČR ve výši 726,6 tis. Kč na chov ohrožených druhů světové fauny v českých ZOO, na zapojení Zoo do systému ochrany přírody a na spolupráci Zoo v rámci mezinárodních programů ohrožených druhů s významnými ZOO a institucemi v cizině, a dále od Českého svazu ochránců přírody na realizaci sítě stanic handicapovaných živočichů 88,5 tis. Kč.

Výnosy v celkové výši 6.017 tis. Kč jsou v porovnání s rokem 2003 o 234 tis. Kč vyšší. Důvodem je zvýšení výnosů ze vstupného, kde proti roku 2003 došlo ke zvýšení o 226 tis. Kč, které bylo částečně zapříčiněno změnou systému pořádání Dětských divadelních dnů, a ke zvýšení výnosů došlo také v oblasti výnosů z pronájmu, kde zvýšení činilo 263 tis. Kč. Proti roku 2003 došlo opět k poklesu výnosů v oblasti prodeje zboží a suvenýrů, ve výnosech za prodej zvířat, a také u ostatních výnosů.

Náklady byly proti k roku 2003 navýšeny o 92 tis. Kč. Navýšení se projevilo hlavně v položkách spotřeba materiálu, nákupu zvířat, energie, nákladů na služby spojené s propagací, mzdových nákladech. Mzdové náklady se zvýšily z důvodu použití nových tarifů dle zákona č. 143/1992 Sb. a nařízení vlády č. 330/2003 Sb., které zavedli nové tarifní tabulky, platné od 1.1.2004. Proti tomu došlo proti roku 2003 ke snížení nákladů na opravy o 1.940 tis. Kč, u poplatků o 22 tis. Kč a u odpisů o 38 tis. Kč.

Poměr nákladů k výnosům za rok 2004 je 29,41, čímž došlo proti roku 2003 ke zvýšení v soběstačnosti o 1,02 %. Důvodem tohoto zvýšení byla stabilizace výše nákladů a mírné navýšení výkonů v roce 2004.

Výnosy včetně dotací – porovnání let 2003 a 2004 (v tis. Kč):

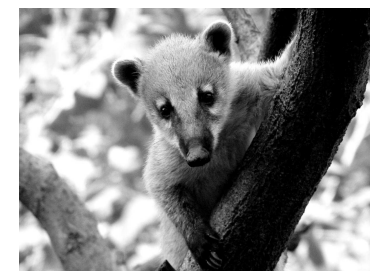
	2003	2004
Hospodářský výsledek	+44	+44
Dotace	14.628	14.488
Výnosy celkem	5.784	6.018
Vstupné	4.888	5.114
Prodej zboží a suvenýrů	170	140
Nájemné	129	392
Prodej zvířat	150	100
Úroky	38	46
Příspěvek na provoz stanice pro handicapované živočichy od ČSOP	89	89
Ostatní	320	137

Sponzorské dary na provoz Zoo byly směřovány hlavně na výživu jednotlivých zvířat, a to hlavně formou adopce vybraných zvířat. V roce 2004 bylo sponzorskými dary získáno o 50.526,- Kč méně než v roce 2003. Celková částka sponzorských darů dosáhla 204.654,- Kč. Přehled dárců je uveden na straně 36.

Čerpání nákladů – porovnání let 2003 a 2004 (v tis. Kč):

	2003	2004
Náklady celkem	20.368	20.460
Spotřeba materiálu	3.893	4.704
z toho krmiva	1.606	1.880
propagační materiál	389	172
Nákup zvířat	49	94
Energie	741	892
Prodané zboží	54	140
Opravy a údržba	3.490	1.550
Služby	1.603	1.757
z toho propagace	224	325
Cestovné	104	155
Mzdové náklady	4.948	5.750
Ostatní osobní náklady	92	72
Sociální a zdravotní pojištění	1.731	1.978
Sociální náklady (příspěvek na stravu apod.)	315	309
Poplatky, daně	28	6
Ostatní náklady	199	276
Odpisy	3.121	3.083

Jeden z šestice mladých nosálů červených (Nasua nasua), kteří se letos v naší Zoo narodili.

Pohyby zvířat - v evidenčních cenách (v tis. Kč):

	2003	2004
Nákup	50	55
Dary - příjem	24	103
Odchovy	281	440
Výměna - příjem	9	36
Jiný příjem	1	12
Prodej	-151	- 92
Dary - výdej	0	0
Vypuštění	0	0
Výměna - výdej	-7	- 26
Úhyn	-129	- 213
Únik	-1	- 12
Vyřazení	0	- 9
Jiný úbytek + škodná	-3	- 95
Stav zvířat v tis. Kč na konci roku	2.391	2.744

Limit mzdových prostředků a OON ve výši 5.750 tis. Kč byl vyčerpán na 100 %. Průměrný měsíční plat v roce 2004 činil 15.403 Kč. Přepočtený evidenční počet pracovníků byl v roce 2004 celkem 30,69 pracovníků.

Fond reprodukce byl v roce 2004 vytvořen z odpisů ve výši 3.083 tis. Kč. Pořízení všech investic bylo zajištěno jednak dotací na investice od zřizovatele ve výši 4.178 tis. Kč, a dále čerpáním fondu reprodukce ve výši 311 tis. Kč. V průběhu roku 2004 byly tyto investiční prostředky rozděleny na následující akce: nový areál - výstavba komunikací, centrum ekologické výchovy - projektová dokumentace, restaurace, dětský koutek, výběhy kontaktních zvířat - projektová dokumentace, expozice malých šelem - architektonický návrh, vyhlídkový most - projektová dokumentace, expozice sov - výstavba, ubikace medvědů a tygrů - výstavba, průchozí voliéra ptáků - projektová dokumentace, pavilon plazů - architektonický návrh, vizualizace projektů, pořízení dlouhodobého hmotného majetku - stroje.

Většina výdajů z fondu reprodukce se týkala přípravy investičních akcí, které budou realizovány v průběhu příštích několika let. V roce 2004 byla dokončena investiční akce výstavby nové expozice sov, která byla zavedena do majetku v průběhu posledního čtvrtletí roku 2004. Ostatní akce jsou ve stádiu výstavby, případně ve stádiu předprojektových a projektových příprav. V prosinci roku 2004 byl zakoupen pro potřeby pracovníků provozního a ekonomického oddělení osobní vůz Škoda Fabia Combi jako náhrada za dosluhující vozidlo Škoda Forman, pořízené již v roce 1994.

Vydry říční v prosklených bazénech jsou pro návštěvníky stále lákadlem.

ODDĚLENÍ EKOLOGICKÉ VÝCHOVY A PROPAGACE

RNDr. Roman Kössl

Jedním z hlavních úkolů Zoo je výchova veřejnosti k ochraně přírody a zvířat. V průběhu celého roku se snažíme v tomto směru zapůsobit na všechny naše návštěvníky nejen vzdělávacími tabulemi, jmenovkami zvířat, ale třeba i úpravou expozic, články v tisku nebo víkendovými zábavně vzdělávacími akcemi. Pro skupiny nabízíme prohlídky Zoo s průvodcem, kterou nejčastěji využívají školní třídy. V letošním roce využilo průvodcovské služby 11 skupin, tedy celkem 369 návštěvníků. Besedy v mateřských a základních školách, určené pro malé děti, s hodinovým povídáním o zoologických zahradách, ochraně přírody a zajímavostech ze života kontaktních zvířat využilo 19 MŠ a 12 ZŠ, což představuje 1401 dítě. Z nabídky 6-ti vzdělávacích programů v učebně a areálu zoologické zahrady si vybralo 18 základních škol, což bylo 885 dětí. Největší zájem projevili pedagogičtí pracovníci o vzdělávací program „Nebojte se hadů“ (303 dětí) a „Domácí zvířata“ (225 dětí). Přes snížený počet dětí a ostatních návštěvníků, které jsme v tomto roce takto obsloužili, se ale výrazně změnil poměr využití jednotlivých nabídek. I když je stále největší zájem o naše návštěvy ve školách, naším cílem je zvýšit využití programů realizovaných přímo v Zoo, které dávají ve spojení s pozorováním zvířat v expozicích daleko větší možnosti. Z celkového počtu 2655 dětí využilo v roce 2004 14% průvodcovskou službu (v loňském roce 11 %), 33 % vzdělávacích programů v Zoo (v loňském roce 13 %), a 53 % besed ve školách (v loňském roce 76%). Abychom upozornili pedagogy na naši nabídku a zvýšili jejich zájem o doplnění vyučovacích hodin, vydali jsme brožurku s nabídkou vzdělávacích programů, která je nyní postupně distribuována na jednotlivé školy Jihočeského kraje. Celkový přehled nabízených programů je také k dispozici na naší internetové stránce. V letní sezóně roku 2004 také probíhalo pravidelné krmení vyder a medvědů s komentářem ve spolupráci se zoologickým oddělením. I v tomto roce probíhala naše kampaň, která každoročně upozorňuje na škodlivost zbytečného „zachraňování“ tzv. opuštěných mláďat v přírodě.

V roce 2004 jsme pro naše oddělení získali 2 granty. Jeden, v rámci dotace zoologickým zahradám, od MŽP ČR na přípravu vzdělávacího programu zaměřeného na naše sovy a jeden od Jihočeského kraje na realizaci nové podoby Dětských divadelních dnů.

*Tatána Voronina
ze Zoo Moskva
představila vzdělávacím
pracovníkům našich
zoologických zahrad
práci moskevských
kolegů.*

Kromě prezentace a reklamy naší Zoo v různých tiskovinách (mapách, atlasech, průvodcích a katalozích cestovního ruchu) a také na nových panelech mapového informačního systému v jižních Čechách jsme využili možnost prezentovat se v Českých Budějovicích při příležitosti 65. výročí otevření Zoo pro veřejnost pomocí deseti billboardů se dvěma motivy. Ještě před zahájením letní sezóny se nám podařilo nainstalovat základní systém dopravního značení v nejbližším okolí Zoo - informativní směrové značky IS 24 (k turistickému a kulturnímu cíli), který jsme na konci roku doplnili i v širším okolí. Pro lepší orientaci přijíždějících turistů nově slouží i nový poutač na autobusové zastávce na křižovatce k Zoo. Vydali jsme nové leporelo se zvířaty naší Zoo, 4 nové motivy se zvířaty na „pivních táccích“ a prezentační video CD o činnosti naší Zoo.

Součástí propagace Zoo byla opět celoroční spolupráce s tiskem, rozhlasem a televizí, kdy pracovníci oddělení poskytovali články a informace k jednotlivým akcím v Zoo, novým expozicím i přírůstkům v kolekci zvířat. Se stejným záměrem byla také pravidelně aktualizována naše internetová stránka.

Pracovníci oddělení se podíleli také na úpravě stávajících i přípravě nových expozic a také na podobě zahradnických úprav v jejich okolí (především úpravy a výsadby připravované expozice sov a příprava podkladů pro projekty expozic malých šelem a venkovních terárií v novém areálu).

Spolupracujeme s Pedagogickou fakultou Jihočeské Univerzity při pravidelné výuce biogeografie, případně zajištěním jednotlivých seminářů, ale také jako konzultanti či vedoucí diplomových prací.

Zajímavou akcí, která byla pro nás také zatím zcela netradiční formou propagace, byla výstava „Neznámá malá Afrika“, na jejíž realizaci i provozu se naše oddělení nemalým způsobem podílelo (viz dále).

Naše zoologická zahrada v letošním roce hostila 27 zaměstnanců z 12 českých a slovenských zoologických zahrad, kteří se zde sešli na zasedání odborné komise vzdělávacích a propagačních pracovníků UCSZ a na setkání členů aktivu vzdělávacích pracovníků. Váženým a milým hostem se stala také Taťána Voronina, pracovnice osvětového oddělení moskevské zoologické zahrady, která nám přiblížila historii i současnost vzdělávací práce své Zoo. Tématem letošního roku se stala především příprava a zajištění výroby vzdělávacích prvků v zoologických zahradách, se kterými se všichni různým způsobem potýkáme, a podíl vzdělávacích pracovníků na přípravě a tvorbě expozic z hlediska využití vzhledu expozic pro vzdělávání návštěvníků. Dostalo se ale také na vizuální komunikaci členů UCSZ a práci s logem nebo na přípravu netradičních akcí pro návštěvníky či diskusi o jarní pracovní cestě členů AVP do dánských zoologických zahrad.

*Při oslavách 65. výročí založení Zoo
Ohrada pokřtila naše první mládě
kočkodanů husarských herečka
Bára Hrzánová.*

AKCE PRO VEŘEJNOST

Mgr. Kateřina Vlčková

Letošní sezónu s akcemi pro veřejnost jsme zahájili netradičně již v únoru. Od pondělí 23.2. do pátku 27.2.2004 jsme pro děti, které trávily své jarní prázdniny doma, připravili zábavně naučnou dvouhodinovku. Denně v této dvouhodinovce mohly děti putovat s domácími zvířaty, luštit zajímavé zookvízy a zoorébusey v zoohrátkách, oprášit své znalosti o ptácích v ptákovinách nebo se seznámit s paní Liškou a jinými šelmami. Celkem s námi strávilo jarní prázdniny 476 návštěvníků.

1.března jsme vyhlásili druhý ročník výtvarné soutěže Nejzáhadnější bájný pták, tentokrát zrozený z vody nebo ve vodě. Všichni, kteří rádi kreslí, malují a modelují, měli posílat své práce nejpozději do druhé poloviny dubna. To proto, aby odborná porota měla dostatek času na výběr těch několika nej. Slavnostní vyhlášení pak proběhlo v rámci oslav 65.výročí založení Zoo Ohrada dne 1.května 2004

20.3.2004 jsme přivítali nejen naše nejmenší návštěvníky, ale také jaro, které se nám schovávalo za mraky a neustále vyhrožovalo deštěm. 655 účastníků soutěžně zábavného odpoledne hledalo v areálu zoologické zahrady kartičky se slovy, která později doplňovali do neúplného textu o 4 zvířatech naší Zoo.

10.4.2004 se ostrůvek v Zoo na 3 hodiny proměnil na ostrov Velikonoční s 1 117 obyvateli, kteří přes chladné počasí hledali velikonoční vajíčka ukrytá po celé Zoo v papírových hnízdech, malovali vajíčko nevajíčko a pomáhali zapomětlivým ptáčkům najít svá vejce.

Nejvýznamnější akce z celého roku – 1.květen 2004 – oslavy 65.výročí založení zoologické zahrady Ohrada – „Svět zvířat jako na dlani“. Pro návštěvníky a přátele zoologické zahrady jsme připravili velmi nabitý program, který odstartoval v 10,00 hodin a skončil v 18,00 hodin. Celými oslavami návštěvníky provázel herec Pavel Hanus, který neměl jednoduchou práci, neboť každou půlhodinku byla připravena zajímavá vystoupení, která se odehrávala nejen v celém prostoru Zoo, ale také před areálem. Program zahájily mažoretky Hlubocké princezny, v průběhu dne mohli návštěvníci poznat mnohé ze života různých zvířat, shlédnout výcvik psů a zábavný program Kynologického sdružení České Budějovice či poznat Zoo ze hřbetu poníků. Pro pobavení bylo možné poslouchat příjemnou muziku od jazzového tria Hasband Patra Hasmana nebo sledovat vystoupení tanečního folklórního souboru Úsvitáček a břišních tanečnic Oriental Dance academy Míla El Král. Kdo chtěl, mohl mezi tím shlédnout film o zvířatech z produkce National Geographic nebo si poslechnout vyprávění Václava Chaloupky z natáčení večerníčka O Vydrýskovi. Tento den jsme také pokřtili několik letošních mláďat – samičku kočkodana husarského Bárrou Hrzánovou a trojici nosálů regionální TV GIMI. Oslavám přálo i počasí, a tak celkový počet návštěvníků byl 4 129.

29.5.2004 v zoologické zahradě oslavil 4 031 návštěvník Mezinárodní den dětí. Program zábavného odpoledne připravilo rádio Frekvence 1. Průvodcem po celé odpoledne byli Jitka Asterová a Vilém Čok. Děti soutěžily v dovednostních a vědomostních soutěžích, kreslily klokánka a vymýšlely pro něj jméno. Autor nejzajímavějšího jména byl po křtu odměněn krásnou cenou.

V době od 31.5. do 25.6 se konal 27. ročník Dětských divadelních dnů. V roce 2004 jsme DDD pojali po novu - jako festival divadel pro děti, kdy se namísto jednoho souboru zúčastnily soubory čtyři (Agentura MD, Loutkové divadlo Vysmáto, Divadélko KOS, Studio Dell'Arte). K uskutečnění tohoto záměru přispěl i grant Jihočeského kraje. Nové pojetí přispělo k oživení zájmu o tuto akci, kterou navštívilo celkem 5164 dětí, což je o 842 více než v loňském roce. Festivalu využívají každoročně k výletům především mateřské školky a první stupně základních škol. Pohádky byly nenásilnou formou ekologické výchovy nejmenších návštěvníků.

Divadlo bylo pro naše návštěvníky k dispozici i v průběhu letních prázdnin v nabídce pod názvem „Pohádkové prázdniny v Zoo“ se představilo Karlovarské hudební divadlo a Divadlo Úsměv.

Koncem léta - 28.8.2004 - jsme se jako již tradičně rozloučili s prázdninami a přivítali Nový školní rok. 1 957 návštěvníků luštilo zvířecí hlavolamy, poznávalo obrázky se zvířátky a na 4 stanovištích hrálo zábavné hry.

11.9.2004 jsme ve 13,00 odstartovali zábavně soutěžního odpoledne Drakiádu, přes oblačné a bezvětřné počasí si spolu s námi malovalo, házelo na cíl, lovílo ryby z láhve, skládalo náročné origami a soutěžilo o nejmenšího draka nedraka 1 178 dětí a dospělých.

Den zvířat jsme oslavili 2.října 2004. Pro naše malé návštěvníky jsme připravili známou soutěž šipkovanou, která byla pro děti malým zábavným průvodcem po zoologické zahradě a seznamovala je s vybranými druhy zvířat. Pro ty nejmenší, kteří potřebují pomoc svých dospělých, jsme rozmístili po areálu Zoo popletené obrázky. Kdo byl odvážný, mohl se proměnit pod šikovnými rukama hostesek z MacDonaldu v dravou šelmu nebo mírumilovnou holubičku. V tento den zavítalo do zoologické zahrady 1 125 návštěvníků

Poslední akcí tohoto roku byly Vánoce v Zoo. Vstupenkou do vánoční zoologické zahrady pro děti byla vlastnoručně vyrobená ozdobička na stromeček nebo malý dáreček pro zvířátka. Pravidelně v tento sváteční čas do Zoo Ohrada přilétá zvláštní ptáček Vánočníček, který se vždy zahnízdí v expozici, která se mu nejvíce líbí. Takže ošetřovatelé nevědí, kde ho mají hledat. Proto se malým vánočním pravidlem stalo hledání tohoto ptáčka. Tentokrát přiletěl se svým kamarádem Silvestrýnem. A najít je nebyl pro děti lehký úkol. Odměnou jim byly sladkosti, teplý čaj a pro rodiče horký punč. Návštěvníci si v tento den mohli mimo jiné vyslechnout komentář k vánočnímu krmení vyder, medvědů, kočkodanů husarských nebo si zasoutěžit ve zpívání koled.

Naše „Neznámá malá Afrika“ - výstava malých afrických zvířat a odborných ilustrací v jihočeských muzeích - přilákala velký počet návštěvníků.

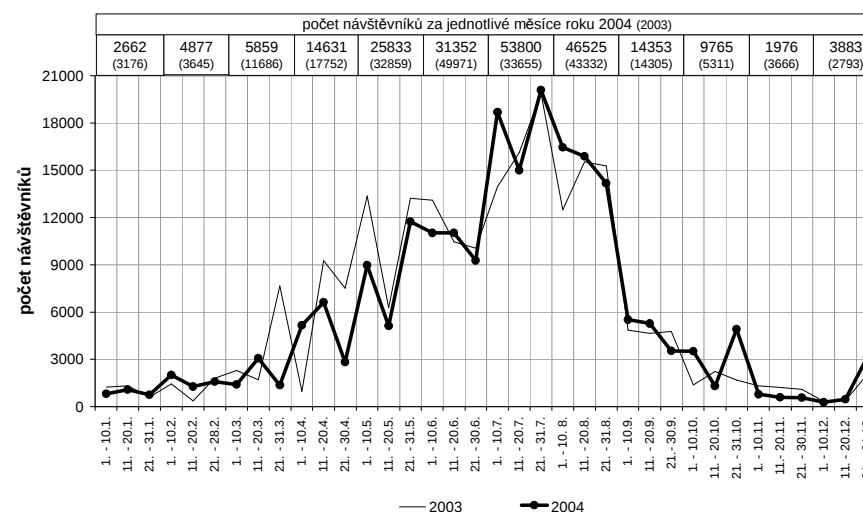
Rádio Frekvence 1 a JČE a.s. pokřtily v téměř „autentickém“ prostředí australského výběhu malého klokana Ferdinanda.

Významnou akcí pro veřejnost, která byla součástí oslav 65. výročí založení naší zoologické zahrady, bylo uskutečnění výstavy živých terarijních zvířat a odborných ilustrací „Neznámá malá Afrika“. Její téma a zaměření především na drobnou africkou faunu vyplynulo z historie Zoo Ohrada - v prvopočátcích jejího rozvoje se totiž uvažovalo o její specializaci na africkou faunu. Podílely se na ní i další organizace zřizované krajem - výstava se uskutečnila postupně ve čtyřech jihočeských muzeích - Regionální muzeum v Českém Krumlově, Prácheňské muzeum v Písku, Muzeum středního Pootaví Strakonice a Prachatické muzeum - ale také v Českých Budějovicích v prostorách nákupního centra Čtyři Dvory, v době od 3.2. do 21.11.2004 (s letní přestávkou a regenerací pro zvířata). V muzeích se setkala s velkým ohlasem návštěvníků a výrazně zvedla návštěvnost těchto partnerských organizací.

VÝVOJ NÁVŠTĚVNOSTI

V roce 2004 se nám opět podařilo udržet návštěvnost přesahující 200 tisíc návštěvníků i když oproti roku 2003 mírně poklesla. Z celkového počtu návštěvníků 215.516 bylo 99.048 dospělých, 54.104 děti a důchodci s polovičním vstupným a 62.364 neplaticí - především děti do 6-ti let. Na grafu je možné porovnat průběh návštěvnosti za poslední dva roky. Z obrázku je patrné, že pěkné počasí dokáže zvýšit počet návštěvníků i v jinak nepříznivém podzimu nebo naopak nestálé jarní počasí může od návštěvy Zoo odradit. Vzhledem k tomu, že v Zoo Ohrada nejsou pavilony, kam se mohou návštěvníci v případě špatného počasí uchýlit, bývají výkyvy v jejich počtu velké i v letních měsících.

Vývoj návštěvnosti v průběhu roku 2004
(porovnání s rokem 2003)

DARY POSKYTNUTÉ V ROCE 2004 – PODĚKOVÁNÍ

Práce s veřejností při prohloubení zájmu o zvířata se projevila také při získávání sponzorů. Celkem bylo v průběhu roku od dárců získáno 204.654,20 Kč. Z toho bylo od firem 117.700,- Kč, od fyzických osob 65.000,50 Kč a velmi se zvýšil zájem o sponzorství u dětí z mateřských a základních škol, které přispěly částkou 21.953,70 Kč. Všem sponzorům, kteří tímto způsobem pomáhali zabezpečovat lepší podmínky chovu zvířat a na přispívali na rozvoj Zoo Ohrada děkujeme.

Dárci	Částka	komu
anonymní dárci	7 960,-	provoz ZOO
Benešová Julie, České Budějovice	1 000,-	kůzle Julinka
Benešová Julie, České Budějovice	1 000,-	bažant diamantový
Doskočilová Eva, Praha	7 000,-	kočka divoká
Farka František - vodonstatatérství ,Č.Budějovice	4 000,-	výr velký
Feikusová Magdalena, Opava	50,-	vydra
Grygová Jiřina	500,-	provoz ZOO
Havelka František, České Budějovice	500,-	ježek
Havelka František, České Budějovice	500,-	bažant královský
Hejl Roman, Písek	500,-	zajíc polní
Jaroš Milan, Netolice	1 000,-	ovce ouessantská
JČE a.s. , České Budějovice	40 000,-	vydry říční
Jihotech s.r.o., Borovany	4 000,-	medvěd hnědý
Korešová Michaela, České Budějovice	5 000,-	shetlandský pony
Kovovýroba HAD s.r.o., Straňany	1 000,-	krajta královská
Krammerová Marcela	100,-	provoz ZOO
Kubartová Lenka ,České Budějovice	1 000,-	provoz ZOO
Lamačová Marie, Chvalšiny	1 000,-	sele prase divoké
Limar CB s.r.o., České Budějovice	6 500,-	nosál červený
Lumen a.s., České Budějovice	5 500,-	sovice sněžná
Luxíková Lenka, České Budějovice	400,-	želva nádherná
Magistrát ČB životní prostředí, České Budějovice	4 200,-	rys ostrovid
MŠ a ZŠ Dolní Bukovsko	1 300,-	provoz ZOO
MŠ Adamov	1 040,-	provoz ZOO
MŠ Čécova, České Budějovice	750,-	klokan rudokrký
MŠ Dubné, Dubné	410,-	provoz ZOO
MŠ Hluboká n/Vlt. Zámostí	500,-	fretka Gábinka
MŠ J.Hradec	700,-	provoz ZOO
MŠ Kališnická, Mladé	360,-	provoz ZOO
MŠ Nové Homole, České Budějovice	370,-	provoz ZOO

Dárci	Částka	komu
MŠ Novohradská, Mladé	160,-	provoz ZOO
MŠ Rudolfov	1 100,-	provoz ZOO
MŠ Schwarzenberská, Hluboká n/Vlt.	500,-	kachnička mandarínská
MŠ Špičák, Český Krumlov	500,-	vydra říční
MŠ T.G.M., Český Krumlov	430,-	provoz ZOO
MŠ Včelná	1 050,-	provoz ZOO
MŠ Vráto, České Budějovice	640,-	provoz ZOO
MŠ Zachariášova, České Budějovice	677,-	provoz ZOO
Musilová Markéta, České Budějovice	360,-	provoz ZOO
Oční Optika Jana Valuchová, České Budějovice	10 000,-	rys
p.Holý, České Budějovice	500,-	provoz ZOO
p.Trávníček, České Budějovice	2 000,-	krajta královská, užovka stromová
Peterková Věra, České Budějovice	2 000,-	leguán
Practic rolety, garnýže, Pištín	15 000,-	vlk
Remet, Brno	5 000,-	berneška rudokrká
Restaurace Na Růžku, Hluboká n/Vlt.	5 000,-	kočkodan husarský
rodina Faltýskova, Stádlec	5 000,-	jezevec
Rudá Radomíra, České Budějovice	500,-	psoun prériový
Sl. Ujcová, České Budějovice	500,-	provoz ZOO
Sova Josef - Elektro-kontakt s.r.o, Č. Budějovice	5 500,-	puštík bělavý
Stašek Bohumil, České Budějovice	500,-	straka obecná
Svaz důchodců ČR, České Budějovice	1 130,-	provoz ZOO
Šetina Jiří – instalatérství, České Budějovice	5 000,-	klokan rudokrký
Šťastná Petra, Suchdol n/Luž.	1 200,-	mýval severní
Urbánek Robert, Pardubice	600,-	provoz ZOO
Vališová Vladislava, Větřní	5 000,-	medvěd hnědý
Venclíková Drahomíra Ing., České Budějovice	9 200,-	mýval severní
Vlasákovi Kateřina a Josef, USA	5 000,-	ara zelenokřídlý
Vostrovský Karel, Marika a Roman, Č. Budějovice	4 000,-	koza holandská
Vydra Petr, Brno	4 000,-	vydra říční
Vysoká škola evrop. a reg.Studií, Č. Budějovice	1 000,-	sýček obecný
ZŠ Alešova, Vodňany 7.tř.	550,-	provoz ZOO
ZŠ Dubné	100,-	provoz ZOO
ZŠ Grunwaldova, České Budějovice	1 810,-	provoz ZOO
ZŠ Hrdějovice 1.tř.	548,-	želvy
ZŠ Hrdějovice 2.tř.	620,-	mládě kozy

Dárci	Částka	komu
ZŠ Hrdějovice 3.tř.	835,-	vlk
ZŠ Hrdějovice 4.tř.	742,-	vydra
ZŠ Hrdějovice 5.tř.	261,-	rys
ZŠ Kamenný Újezd	810,-	provoz ZOO
ZŠ Lišov	500,-	klokan rudokrký
ZŠ Máj I České Budějovice	1 000,-	vydra říční
ZŠ Milevsko	691,-	provoz ZOO
ZŠ Novosedly n/Než.	629,-	klokan rudokrký
ZŠ Strýčice	268,-	provoz ZOO
ZŠ Týnec nad Sázavou	586,-	ledňák obrovský
ZŠ Vráto	1 515,-	vlk
CELKEM	204 654,20	

Za spolupráci a pomoc také děkujeme následujícím firmám, společnostem i jednotlivcům, kteří nám v průběhu roku pomáhali, zejména při přípravě různých akcí pro veřejnost:

ArdeaPharma a.s. Ševětín, Autokempink Křivonoska Hluboká n.Vlt., BAUMAX ČR a.s., ing. Simona Brantlová Praha, ing. Oldřich Bužga České Budějovice, Budějovický měšťanský pivovar a.s. (Samson), pan Petr Čuřík Lomnice nad Lužnicí, DC Arpida, pan Miroslav Drs - Maso Angus Bošilec, ing. Václav Filištejn - Jízdárna a chov koní Lužice, folklórní soubor Úsvitáček, GALILEO reklama, s.r.o., General Botlers CR s.r.o. (Pepsi cola), pan Martin Hájek - Kelt reklama Hluboká n.Vltavou, RNDr. Jan Hošek Klíneček, pan Milan Jaroš Netolice, JČE - člen skupiny e-on České Budějovice, Jihočeská masna s.r.o. České Budějovice, pan Jan Kobylák Praha, Kynologické sdružení České Budějovice, Limar-CB, s.r.o. - Libor Biskup jednatel společnosti, Magický klub Mefisto České Budějovice, McDonald České Budějovice, MCU vydavatelství UNIOS, Merial SAS organizační složka – veterinární léčiva a preparáty Č. Budějovice, National geographic ČR, pan Bohumír Novotný - pekařství Zliv, Oriental Dance academy Míla El Král, pan František Petr - provozovatel naší zahradní Zoo restaurace, pan Václav Pitule - ZOO Exotic Plzeň, Přírodovědecká stanice Horažďovice, Rádio Frekvence 1 České Budějovice (RMC, s.r.o. Praha), pan a paní Řimsovi - Typos tiskárna Vrábče, Scholler zmrzlina a mražené výrobky s.r.o., Stavitelství ing. Briezstienský, pan Dalibor Večeřa Veselí nad Lužnicí, pan Přemysl Vranovský České Budějovice, WIP reklama České Budějovice, pan Vladimír Zadražil Pavlov u Ledče nad Sázavou, ZOO Plzeň, ZOO Praha

a mnoha dalším, kteří přinesli své dárky zvířatům při různých příležitostech v podobě ovoce, zeleniny, ořechů, medu, ale i živých morčat a dalšího krmiva, jejichž jména nám ovšem často zůstala utajena.

ODBORNÁ SDĚLENÍ

Naši zajímaví chovanci

Josef Diesner, Ivan Kubát

Dřemlík tundrový (*Falco columbarius* L., 1758), je nejmenší evropský sokol. Hnízdí na severu Evropy, Asie a Ameriky, jedná se tedy o druh s holoarktickým rozšířením. Nejvíce na jihu ho můžeme zastihnout v horách Střední Asie. Je to převážně tažný druh, přezimující po celém území na jih od hnízdního areálu. Ve střední Evropě ho můžeme vzácně zastihnout při jeho pravidelném podzimním a jarním tahu, někteří jedinci u nás i přezimují. Obývá nejrůznější místa, většinou otevřenou krajinu. Živí se drobnými ptáky, až do velikosti našeho kosa.

Tohoto velmi zajímavého a vzácného dravce jsme přijali do naší stanice pro handicapované živočichy 20.10.2004. Byl v tak zuboženém stavu, že když jsme si pro něj na upozornění místních lidí přijeli, nechal se sebrat se země bez jakéhokoliv odporu. S krmením s ním, nebo vlastně s ní, jedná se o samici, nebyly problémy. Zpočátku nabízenou potravu nepřijímala, první den byla krmena násilím kousky ptačího masa, pak je začala brát z pinzety a po týdnu již zcela bez problémů jedla mrtvé křepelky a holuby. Dnes je ve výborné kondici, pouze drobné potíže při létání nám brání ji vypustit do volné přírody.

Dřemlík tundrový (Falco columbarius), přijatý do stanice pro handicapované živočichy při naší zoologické zahradě v říjnu 2004. Pro přetrvávající potíže při létání je i nadále v naší péči.

Our most interesting charges. The station for handicapped animals which runs alongside the Ohrada Zoo accepted during 2004 a very interesting patient. A Merlin (*Falco columbarius*) is the smallest European falcon and we can see him rarely on his migration within central Europe. The weakened bird was saved, but because of his flying problems he is looked after at the Zoo.

Odchov holuba krvavého (*Gallinolumba luzonica*) v Zoo Ohrada

Radka Čížková

Holub krvavý (*Gallinolumba luzonica*) se řadí do řádu měkkozobých (*Columbiformes*) čeledi holubovitých (*Columbidae*). V přírodě se vyskytuje ve třech poddruzích v severní části Filipín. Kromě tohoto druhu se v lidské péči častěji chová i příbuzný holub Bartletův (*Gallinolumba criniger*) z ostrova Mindanao, jehož holubice snáší pouze jedno vejce. Od roku 1997 je pro holuba krvavého v rámci EAZA vedena evropská plemenná kniha (ESB).

Jeho jméno je odvozeno od zářivé červené skvrny uprostřed bílé hrudi, připomínající krvácející ránu. Čelo a temeno má bělošedé, směrem k temenu tmavne. Záhlaví, šíje a hrud' z boku mají kovově zelený lesk. Horní část těla je šedá a leskne se zelenkavě. Středová ocasní pera jsou hnědošedá, vnější jsou šedá s černým páskem před koncem. Krycí pera jsou světle šedá se dvěma šedými příčnými pásky černé barvy.

Spodní část břicha je skořicová. Zobák je tmavý a rohovka červenohnědá. Nohy jsou červené. Délka těla je 25 cm a váha těla kolem 200 g. Pohlavní dimorfismus je nepatrný. Jsou to typičtí zemní holubi. Na zemi usilovně hledají potravu a to různá semena, hmyz v různých formách a s oblibou požírají červy. Svá hnízda staví na stromech z větviček. Holubice snáší dvě vajíčka a jejich inkubační doba se pohybuje mezi 14 – 16 dnů. Rodiče krmí společně. Mláďata opouštějí hnízdo ve stáří 3 týdnů.

První pár těchto holubů získala Zoo Ohrada v roce 1999. Hned následující rok se sice podařilo odchovat první mládě, ale odchovy se již neopakovaly. V roce 2003 získala Zoo jednoho samce a dvě samice z odchovu Zoo Ostrava, což jsme využili k sestavení nového páru spojením našeho původního samce a ostravské samice.

Holuby chováme ve vytápěné místnosti v kleci o rozměrech 1 x 2 x 2 metry. Klec je standardně vybavena větvemi a krmnou poličkou. V zadním rohu klece ve výšce 1,8 m jsme umístili proutěný košíček na hnízdění. Běžná krmná dávka se skládá ze směsi zrní, drobně nakrájeného ovoce a míchanice, obsahující rýži, krouhanou mrkev, naklíčenou pšenici, hrách a čočku, zelené krmení (dle dostupnosti hydroponii, salát, kopřivy apod.), otruby a vitamix pro holuby.

Začátkem léta 2004 jsme začali pár připravovat na hnízdění nabídkou pestřejší potravy. Kromě běžného krmení jsme nabízeli živočišnou složku, která představovala moučné červy a cvrčky.

Samec začal intenzivně tokat a pár si začal stavět hnízdo ze suché trávy. Nabídnutý košíček zcela ignoroval a ke stavbě hnízda si vybral misku na krmení. Samice snesla 17. a 19. července dvě vejce. Oba partneři se poctivě střídali v sezení, ale těsně před líhnutím holubice vejce opustila. Došlo k prochlazení a zárodky odumřely. Domníváme se, že to bylo způsobeno holubem, který byl opět v toku a samici neustále vyrušoval.

Další snůška byla 26. a 28. srpna 2004, kdy si holubice vybrala proutěný košík. Po třech dnech od snesení bylo jedno vejce prasklé. Holubice seděla ještě pět dnů a poté hnízdo opustila.

Po tomto neúspěchu jsme zkusili vyměnit proutěný košík za hnízdní podložku, kterou běžně používáme u australských holubů. Je to jednoduchá kovová obruč, vypletená jemným pletivem. Na pletivo jsme navíc našili pytlovinu pro lepší izolaci. Hnízdo jsme instalovali do klece v rohu na stejné místo jako původní košíček. Ještě ten samý den začali holubi nosit materiál. Holubice snesla s přestávkou jednoho dne dvě vejce a 9. září začal pár sedět. Za čtrnáct dní se vylíhla dvě mláďata a oba rodiče začali krmit „holubím mlékem“. Do krmné dávky jsme začali přidávat větší podíl vaječné míchanice. Mláďata dobře rostla a po týdnu se začala opeřovat. Po šestnácti dnech obě mláďata opustila hnízdo a dále byla krmena rodiči. Po několika dnech začala holoubata sama přijímat potravu - převážně zrní. Od rodičů byla oddělena ve stáří necelých pěti týdnů.

*Holub krvavý (Gallicolumba luzonica)
na hnízdě. Kovová obruč s pletivem je
vybavena podložkou z pytloviny pro lepší
izolaci.*

Brzy po oddělení holoubat začal samec opět tokat a po několika dnech snesla holubice další dvě vejce. Inkubace probíhala normálně, ale druhý den po vylíhnutí jedno z mláďat uhynulo. Bylo viditelně menší. Zbylé holoubě bylo rodiči krmeno a prospívalo. Také ono po čtrnácti dnech opustilo hnízdo a začalo samostatně přijímat potravu. U holubů krvavých, stejně jako u většiny holubovitých ptáků, je pro úspěšný odchov nutné sestavit harmonizující pár. U tohoto páru se nám to podařilo ihned napoprvé. V opačné situaci, kdyby nastaly s přirozeným odchovem problémy, máme v záloze „chůvy“. Jsou to hrdličky chechtavé (*Streptopelia roseogrisea*), které chováme po párech. Důležité je, aby chůvy nasedly ve stejném termínu jako holubi a měly dostatek holubiho mléka pro případné krmení holoubat.

Breeding of Luzon Bleeding Heart Pigeon (*Gallicolumba luzonica*) in Ohrada Zoo.
A European book of breeding is kept for the Luzon Bleeding Heart Pigeon from 1997 within the EAZA. Zoo Ohrada has been breeding these pigeons since 1999 and already in year 2000 they were successful in breeding them. But only after putting together a new breeding pair in 2004 they were successful in rearing young twice.

Puštík bělavý střeoevropský (*Strix uralensis macroura*) v Zoo Ohrada
Petr Bednář

Puštíci bělaví (*Strix uralensis*) jsou typickými obyvateli tajgové části Palearktiky. Vyskytují se od severní Evropy přes Sibiř po Japonsko a na jih po Sečuán v Číně. Systematikové v současné době rozlišují 8 subspecií. V některých částech lesů střední Evropy, především v Karpatech a západní části Balkánu se uchovaly izolované populace, které jsou řazeny k subspecii puštík bělavý střeoevropský (*Strix u. macroura*). Jednou z těchto izolovaných populací byla i populace na Šumavě. Puštíci zde prokazatelně hnízdili na přelomu 19. a 20. století. Poslední hodnověrná zpráva o jeho výskytu pochází z roku 1938. Další zprávy pocházejí až ze 70-tých let, kdy začali na německé straně pokusy o jejich reintrodukcii. V druhé polovině 80-tých let došlo k dohodě mezi německými a českými ochránci přírody o zahájení prací na reintrodukcii puštíků bělavých i na české straně Šumavy. Zatímco puštíci použítí v německém programu pocházeli z různých chovů bez rozlišení příslušnosti k poddruhům, na české straně byli do programu zařazeni výhradně jedinci, jejichž původ lze doložit. Naši puštíci pocházejí z odchytů na východním Slovensku, kde byla odebírána mláďata z hnízd s více jak 2 mláďaty. Na jejich dokrmování a karanténě se podílela slovenská Zoo Bojnice. Další část karantény již probíhala v Zoo Ohrada, odkud pak byla distribuována dle potřeb programu. Do chovu se postupně zapojily 3 zoologické zahrady (Ohrada, Chomutov a Děčín), stanice ochrany fauny AOPK v Pavlově a Přírodovědná stanice v Horažďovicích. Na samotném vypouštění se podílejí pracovníci Zoo Ohrada, CHKO Třeboňsko a NP Šumava. Celý proces reintrodukce koordinuje pracovník CHKO Třeboňsko ing. Kloubec.

V roce 2003 uplynulo 10 let od snesení prvních vajec a v roce 2004 10 let od vylíhnutí prvních mláďat puštíků bělavých v rámci tohoto programu, v obou případech v Zoo Ohrada. Protože jsem se jako jejich ošetřovatel podílel na programu od jeho počátku, rád bych shrnul některé své poznatky získané při chovu těchto zajímavých sov v naší Zoo. Ty nemusí být v jiných chovech potvrzeny, velmi záleží na podmínkách chovu, ale i na chovaném poddruhu. Např. puštíci bělaví severoevropští, kteří jsou chováni častěji, u nás třeba v Zoo Praha, začínají tokat později než puštíci bělaví střeoevropští.

Historie chovu

První puštíci bělaví byli do naší Zoo dovezeni počátkem května 1991. Jednalo se o 3 samce, z nichž jeden se jevil jako méně životaschopný. Na podzim téhož roku uhynul. Později jsme získali články o křížencích puštíků bělavých a puštíků obecných.

Porovnáním fotografií a diapositivů jsme dospěli k názoru, že právě v tomto případě se mohlo jednat o křížence. Bohužel se nedochoval žádný jiný doklad, který by tuto domněnku mohl potvrdit.

V roce 1992 byli dovezeni další puštíci, mezi nimi také samice. V březnu 1993 tedy mohly být sestaveny první páry. Vzhledem k tomu, že v této době již puštíci normálně hnízdí, byly páry sestaveny pozdě a pár chovaný u nás měl neoplozená vejce.

Následující rok jsme puštíky připravovali ke hnízdění již od poloviny ledna a puštíci již vyvedli 3 mláďata. Z nich zůstala v Zoo samička a spolu se samcem, dovezeným v roce 1994 ze Slovenska, vytvořila druhý pár. Následující rok náš pár odchoval 2 mláďata.

V roce 1995 se nám již od dvou párů podařilo odchovat 5 mláďat. S rodiči jsme je nechali až do září, kdy nám 4 mláďata bez jakékoliv zjevné příčiny uhynula. Domníváme se, že se jednalo o psychický stres z pobytu dospívajících mláďat s rodiči. K úhynu totiž došlo v době, kdy se v přírodě mláďata již nevrací k rodičům pro potravu a jsou zcela samostatná. Jediné mládě, které přežilo, bylo po této příhodě odděleno a řádně dospělo. K těmto závěrům nám dopomohla pozorování z vypouštění mláďat do přírody, které probíhá od roku 1995. V této době byla ještě vypouštěna především mláďata z odběrů na Slovensku, nyní se vypouštějí jen mláďata z odchovů.

V roce 1996 se u staršího páru projevila „ptačí malárie“, a ten nevyvedl žádná mláďata. Druhý pár měl 2 mláďata. V roce 1997 zahnízdily oba páry. Staršímu páru se vylíhla 2 mláďata, ale jedno mládě krátce po vylíhnutí uhynulo. V této době odchovávala Stanice AOPK v Pavlově jedno mládě ze svého chovu přibližně ve stejném stáří uměle. Toto mládě bylo pokusně přidáno k našemu páru. Pokus proběhl bez komplikací a rodiče nové 10-ti denní mládě začali krmit a pečovat o něj. Bez problémů jej vychovali spolu s vlastním mládětem.

Druhý pár snášel v letech 1998 – 2001 každoročně neoplozená vejce a v roce 2001 byl přemístěn do jiné chovné stanice. Samice ještě na podzim téhož roku uhynula. Při pitvě byly zjištěny změny na vejcovodech. První pár ve stejném období pravidelně hnízdil a vyváděl mláďata. V roce 2000 byly zkoušeny nové postupy při přípravě na hnízdění a osvědčený pár vyseděl a vychoval pouze 1 mládě. V roce 2001 byli puštíci přemístěni do jiné voliéry a i v následujícím roce s nimi bylo nutné z různých důvodů více manipulovat. To se pravděpodobně projevilo odchovem pouhých 2 mláďata v roce 2001 a 1 mládětem v roce 2002. Další rok již zůstali ve své voliéře od podzimu a zároveň jsme se vrátili k osvědčeným postupům. Puštíci vyvedli bez problémů 4 mláďata. Náhradou za druhý pár byl v r. 2001 sestaven pár nový, který odchoval v roce 2002 2 mláďata a v roce 2003 3 mláďata.

V letech 1994 – 2003 bylo odchováno celkem 31 mládě, z nichž 4 mláďata uhynula v době odstavu.

Chov

Puštíky bělavé jsme za celou dobu chovali ve voliérách různých rozměrů. Od velikosti 4 x 2 x 2 m přes 3 x 3 x 2 m po 4 x 8 x 2 m. Osvědčila se vstupní chodba a menší vstupní otvor pro možnost úklidu z ní v době výchovy mláďat, kdy rodiče hnízdo proti chovateli velmi intenzivně brání. Výhodné také je, pokud z této chodby můžeme kontrolovat budku.

Voliéra je vždy vybavena několika bidly ze silnějších větví, přičemž alespoň jedno bidlo musí být umístěno v minimální vzdálenosti 1 m od stropu, aby ptáci měli možnost se na něm pářit. Alespoň jedna z větví by měla sahat ze země až k hnízdu, po které mohou mláďata šplhat po opuštění hnízda. Dno voliér je vysypáno pískem. Vodu je potřeba dávat do větších nádob, protože puštíci se v době teplého počasí velice rádi koupou. Ve voliéře je umístěna polobudka pro odchov mláďat.

Puštíci bělaví jsou v přírodě zaměřeni především na lov myšovitých hlodavců. Ornitolog, zabývající se dlouhodobě pozorováním puštíků, P. Danko nás upozorňoval na to, že pokud se v hnízdech puštíků bělavých objevují ptačí pera nebo plšící lískoví, je to signál, že bude málo mláďat, vzhledem k nedostatečné potravní nabídce. Na základě této informace jsem se snažil krmit především myši, křečky, bodlinatkami, potkany, porcovanými morčaty apod. Občas předložená kuřata puštíci brali teprve pokud neměli zásoby.

Podle zkušeností německé strany je vhodné rozmístit voliéry s chovnými páry puštíků ve vzdálenosti nejméně 100 m od sebe. To se u nás nepotvrdilo. Jednotlivé páry jsme měli umístěné i na menší vzdálenost a oba páry bez problémů odchovávali mláďata.

Odchov

Počátkem ledna obvykle připravujeme hnízdní polobudku pro hnízdění. Nejvíce se osvědčuje polobudka o rozměrech přibližně 60 x 60 x 60 cm nebo kmenová budka o vnitřním průměru kolem 40 cm a výšce od 60 cm. Vletový otvor má šířku i výšku minimálně 20 cm (Němci doporučují budky upravit tak, aby puštíci při skákání do budky nemohli skočit na vejce a tak je rozbít). Domnívám se, že na dno je vhodnější použít nastříhané větvičky z borovice než hobliny. Borovice může být promíchána s jinými drobnými větvičkami, např. břízy. Takto upravené hnízdo připomíná hnízdo dravců, na nichž v přírodě také hnízdí. Na východním Slovensku obsahují hnízda puštíků také několik borových větviček. V těchto hnízdech není údajně nalézán hmyz. Vrstva větviček v budce by měla dosahovat 15 – 20 cm, aby si ptáci mohli upravit hnízdní důlek. Hnízdní důlek bývá umístěn v některém ze zadních rohů polobudky. To, že si puštíci začali hnízdo upravovat, poznáme podle vyházených větviček. Ne vždy musí být v této době na hnízdě jen samice. Tok se projevuje také změnou hlasových projevů a útočnějším chováním vůči ošetřovateli.

Jednou jsme se pokusili puštíkům nabídnout uměle připravené hnízdo o velikosti 60 x 60 cm na plošině velké 1,5 x 1,5 m. Puštíci ho neobsadili, ale zahníždili na zemi v písku v rohu voliéry. Snegli 3 vajíčka, na kterých poctivě seděli. Po týdnu od snesení prvního vejce, jsme se rozhodli tato vejce odebrat a dát jim možnost zahnízdit v řádné polobudce. Byla umístěna na stejném plošině jako předcházející hnízdo. Nasezená vejce jsme dali do líhne. Puštíci okamžitě nabídnutou polobudku obsadili a snegli zde náhradní snůšku 3 vajec. Z ní vyvedli 3 mláďata a řádně je odchovávali. Z vajec v líhni se vylíhlo 1 mládě se zdeformovanou páteří, které za 2 dny uhynulo.

Od poloviny ledna jsme vždy po dobu 4 týdnů podávali puštíkům 2x týdně v krmných myších Combinal E. Většinou na přelomu února a března začnou puštíci intenzivně upravovat hnízdo a v druhé polovině března až první dekádě dubna začínají snášet vejce. 3-7 dnů před snesením prvního vajíčka se samice trvale zdržuje na hnízdě. V této době začínáme krmit denně (mimo dobu hnízdění a péče o mláďata jeden den v týdnu nekrmíme). Snůšku průměrně tvoří 3 vejce, v roce 2001 i 6 vajec. Po měsíci je možné zaslechnout hlasy mláďat. Mláďata se líhnou postupně podle snesení vajec. Nikdy se mi nepodařilo vidět mládě a vedle něho vajíčka. Samice vždy v této době poctivě sedí a zahřívá vejce i vylíhnutá mláďata. Většinou je možné zahlédnout hlavičky mláďat až ve stáří 1 týdne, která se snaží protlačit mezi peřím samice. Mláďata krmí samice sama a samec ji potravu nosí na hnízdo. Pokud jsem sledoval hnízdo kontrolním otvorem, samec ihned přilétl na hnízdo a zastrašoval mne. Samec útočí na nevíтанé návštěvníky i přes pletivo. Puštíci jsou v době toku, hnízdění a výchovy mláďat velmi útoční, i když útočnost je velmi individuální. V některém páru je útočný pouze samec, u jiného i samice. Také na přímou kontrolu hnízda jsou jednotlivé páry citlivé individuálně.

Ve stáří 17-21 dnů začínají mláďata chodit po hnízdě. Posedávají na okraji hnízda a hnízdo opouštějí, i když neumějí létat (v tomto stáří byla v přírodě mláďata pro tento program odebírána). Mláďatům je nutné umožnit šplhat po větvích ze země. Ve voliére se

vracejí i na hnízdo, proto je nutná větev položená až ke hnízdu. V přírodě se mláďata zdržují v okolí hnízda. Rodiče o nich mají přehled a v případě přiblížení na nepřítele okamžitě útočí. Přicházející člověk o mláďatech vůbec nemusí vědět. Mláďata jsou stále krmena rodiči. Během 14 dnů jim dorostou letková pera a mláďata začnou létat po voliérě. Koncem května už si začínají sama chodit pro potravu, ale občas jsou ještě krmena rodiči. Koncem června jsou mláďata už dostatečně samostatná a musí se naučit lovit. V tomto období stěhujeme mláďata určená pro vypuštění do přírody i s jejich vlastními či adoptivními rodiči na místa vypouštění a v druhé polovině srpna jsou vypouštěna do šumavské přírody.

Ural Owl (*Strix uralensis macroura*) in Ohrada Zoo. *The author sums up his findings after 10 years of beading the Ural Owl in Ohrada Zoo, he participated in this scheme during the whole period as a breeder. He is interested in the history of breeding these owls for the re-introduction programme in Sumava, the breeding method used and the way they are reared up. During the past 10 years of the programme, the Ohrada Zoo has been successful in rearing 31 young fledglings.*

Aktivní ochrana želvy bahenní v Polsku (a jak u nás?)

Roman Kössl, Ivan Kubát

Areál želvy bahenní (*Emys orbicularis* L., 1758) zahrnuje jižní Evropu od Španělska a Portugalska, přes jižní a střední Francii, Itálii, státy bývalé Jugoslávie až po Řecko včetně ostrovů Středozemního moře, dále střední a východní Evropu od středního Německa po Lotyšsko a Litvu a přes Ukrajinu až po řeku Ural a východní pobřeží Kaspického moře. Na východ zasahuje do Asie přes Turecko, Irák a Irán až do Pákistánu a v severozápadní Africe od Maroka po Alžír a Tunis. Dřívější rozsah areálu byl ještě větší - pozůstatky výskytu z období postglaciálu se nachází ve Švédsku, Dánsku, Nizozemí, Anglii a v Estonsku (ETI, 2000). Nejseverněji zasahuje po 55° severní šířky v jižní části Litvy. Přes současný rozsáhlý areál je dnes rozšíření želvy bahenní především v oblasti střední Evropy již jen ostrůvkovité a počet ojedinělých lokalit se neustále zmenšuje. To i přesto, že jednotlivé evropské země chrání želvu bahenní svými zákony a také v předpisech Evropské unie je zařazena do seznamu druhů, které vyžadují přísnou ochranu. Členské státy jsou tak vázány přijmout „nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV a) v jejich přirozeném areálu rozšíření“ (Směrnice o stanovištích 92/43/EHS). Dokud však tato opatření nebudou skutečně realizována, veškerá legislativní ochrana bude spíše selhávat, tak jako je tomu v tomto případě například u nás.

V září roku 2004 jsme měli, díky pozvání od pana Hryniewiczze z warszawské zoologické zahrady, možnost navštívit některé lokality výskytu želv bahenních v Polsku, kde je ochrana tohoto druhu už po řadu let před vstupem do EU skutečně aktivní. Na území Polska se nachází velká část severně rozšířených lokalit. Podle informací od roku 1991 do současnosti je v celém Polsku 9 míst, kde želvy prokazatelně kladou vejce a kde se líhnou mláďata, a je zde více jak 300 lokalit, kde byly želvy pozorovány, ale nebylo potvrzeno hnízdění.

Původně pracoval program na ochranu želvy bahenní jako celopolský, ale ten se postupně rozpadl, protože jeho účastníci spolu nekomunikovali na potřebné úrovni. V posledních letech se lépe osvědčila existence více programů s možností výměny zkušeností.

V současné době funguje aktivně například program Poleského národního parku. Tento program řídí ředitelství parku a spočívá především v inkubaci vajíček odebraných ze snůšek v přírodě a zpětného vypouštění vylíhnutých mláďat. Ročně se zde tímto

způsobem líhne 600 až 800 malých želv a v roce 2004 bylo na lokalitách nalezeno na 70 hnízd.

V Mazowieckém vojvodství existuje podobný projekt již patnáct let. V tomto případě je projekt řízen krajským konzervátorem přírody a v současné době je realizován prostřednictvím Fondu Panda, který pracuje při ZOO Warszawa. V rámci programu je sledováno pět lokalit výskytu želvy bahenní v Mazowieckém vojvodství a pro sledování od roku 2005 je vytipováno dalších pět lokalit, kde by se mohly želvy vyskytovat. Vše závisí na tom, zda-li tam budou skutečně nalezeny.

Na všech lokalitách je zajišťováno sledování populací želv, kdy každé pozorování je pečlivě zaznamenáno. Všechny údaje o odchycených jedincích jsou po jejich změření zapsány a zakresleny na poměrové karty. Pokud možno, je želva vyfotografována a je uveden také její přibližný věk. Jsou monitorována jednotlivá hnízdiště. Ta jsou podle možnosti vykupována a následně oplocena, jednoduchou dřevěnou ohradou, která nebrání želvám v přístupu, ale chrání je především před vjezdem vozidel a vstupem pasoucího se dobytka. V době kladení vajec jsou sledovány samice přicházející na hnízdiště a jednotlivá hnízda jsou označena. Zatím až do této doby byla vejce v průběhu srpna z hnízd odebírána a inkubace byla dokončována ve warszawské zoologické zahradě. (Ponechání vajec po dobu prvního měsíce inkubace v přirozeném hnízdě je v tomto případě důležité vzhledem k zachování přirozeného poměru pohlaví mláďat, které je určeno teplotami v hnízdě. Odběr se tedy provádí až v době, kdy je pohlaví jednotlivých zárodků již jednoznačně rozlišeno.) Vypouštění mladých želviček se provádělo v květnu následujícího roku, kdy už bylo dostatečně teplo, do vody v místech, odkud pochází samice. V současné době jsou ale populace želv již dostatečně silné a vejce jsou nechávána v hnízdech. Teprve na jaře následujícího roku se zjišťuje, co se s nimi v průběhu inkubace stalo (byla-li vejce oplozená, jestli se mláďata vylíhla nebo přežila-li mláďata přezimování v hnízdě apod.).

Základní terénní práci zajišťuje 10 terénních pracovníků z řad místních dobrovolníků, kteří jsou za tuto službu ročně odměněni částkou 3000,- Zł. Veškeré náklady spojené s realizací programu jsou hrazeny vojvodstvím na základě schváleného rozpočtu. Součástí projektu je i rozsáhlá informační kampaň mezi místním obyvatelstvem a každoroční závěrečná zpráva pro konzervátora ochrany přírody s návrhem rozpočtu na další rok.

V současné době je na sledovaných lokalitách v Mazowieckém vojvodství, kromě predátorů, kteří likvidují vejce v hnízdech, velkým problémem zarůstání hnízdišť náletovými dřevinami, a také snahy o umělé zalesňování písčitých ploch, především borovicí. Želvy jsou schopné docházet na místa kladení i stovky metrů od vody a přitom překračovat terénní vlny i hustě zarostlé úseky, ke kladení a inkubaci vajec ale potřebují osluněné výhřevné plochy bez vyšší vegetace.

O autochtonním výskytu želvy bahenní v České republice existují jisté pochybnosti. Nejvíce se tímto problémem u nás v současnosti zabýval Široký (1997, 2000), z jehož práce vychází i neoficiálnější zdroj informací Atlas rozšíření plazů v ČR, vydaný Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (2001). U většiny zaznamenaných nálezů se jednalo pouze o izolované exempláře, často jednoznačně vysazené či uprchlé z chovů, z poslední doby nejsou popsány žádné lokality s vhodnými podmínkami pro kladení vajec, natož prokázáno líhnutí a výskyt mláďat. Želva bahenní ale zatím stále patří do naší herpetofauny a podle zákona je dokonce řazena mezi kriticky ohrožené druhy. Přesto rozhodně nelze její ochranu považovat za aktivní, jako spíš za formální, která povede k postupnému vymizení druhu z naší přírody, časově ohraničenému snad jen věkem přežívajících vypuštěných, uprchlých či dokonce několika původních jedinců. Výše zmíněná publikace dokonce naznačuje možnosti, jak k problému přistupovat, kterým rozhodně nelze nic vytknout (monitoring vhodných lokalit, jejich důsledná ochrana,

reintrodukční program), i když se k řešení staví značně skepticky (nepříhodnost klimatických podmínek našeho území, nejisté získání geneticky vhodných jedinců, nejistota výsledku z negativních zkušeností obdobných projektů, potřeba nákladné ekologické studie, rozsáhlé revitalizace biotopů). Jsou ovšem tohle důvody, proč raději nedělat nic? Naopak. Příkladem mohou být úspěšné programy v Polsku (přestože tam měli více štěstí a situace nedospěla tak daleko, jako u nás) nebo ještě v nedávné době existující zbytkové, ale životaschopné populace v mnohem severněji položené Litvě. Nejblíže a nejvhodnější výskyt, vzhledem k poloze našich potenciálně autochtonních jihomoravských a severomoravských lokalit, leží hned v sousedním Rakousku v oblasti dunajských lužních lesů východně od Vídně a také v blízkosti polského Radomia. V našich podmínkách se jeví jako největší problém najít vhodnou lokalitu pro reintrodukcí, včetně zajištění jejího stálého monitoringu na místě. V získání geneticky vhodných jedinců a v zajištění jejich rozmnožování v zajetí již takovým problém nevidíme. V tomto případě by se jistě našel dostatečný počet jak soukromých chovatelů, tak profesionálních pracovišť (zoologické zahrady, přírodovědné stanice apod.), která by se tímto problémem ráda a erudovaně zabývala.

*Jedno z využívaných hnízdišť
želvy bahenní v blízkosti
polského Radomia.*

Active protection of European Pond Turtle in Poland (and what about here?). The article contains a brief description of the protection project of European Pond Turtle (*Emys orbicularis*) in the Polish nature, where the Warsaw Zoo participates. It mentions a brief description of the present state of protection of this kind of species within Czech Republic and the possibilities of its active protection

Literatura:

- Ernst, C.,H., Altenburg, R.,G.,M., Barbour,R.,W., 2000: Turtles of the World. - World Biodiversity Databáze, CD-ROM Series, ETI. Amsterdam.
- Mikátová, B., Vlašín, M., Zavadil, V. (eds.), 2001: Atlas rozšíření plazů v České republice. - AOPK ČR, Brno-Praha.
- Nečas, P., Modrý, D., Zavadil, V., 1997: Czech Recent and Fossil Amphibians and Reptiles. An Atlas and Field Guide. Edition Chimaira, Frankfurt am Main.
- Šíroký, P., 1997: Želvy bahenní (*Emys orbicularis*) - historie druhu a vnitrodruhová variabilita. - Zpravodaj Klubu chovatelů želv, Hradec Králové, 24.
- Šíroký, P., 2000: A review of the distribution of the European pond turtle, *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758), in the Czech Republic until 1999 (Reptilia: Testudines: Emydidae). - Faun.Abh.Mus.Tierkd. Dresden, 22 (6).
- Vaičiunaite, R., 1991: Ochrana želvy bahenní v Litvě. - Nika, Praha, 1.

SUMMARY

In the past year we prepared many new building projects, which we would like to realise in the next few years. We were successful in a grant programme for building project which related to visitors facilities and accompanying facilities for breeding domestic animals. We obtained a licence from the Ministry of Environment of the Czech Republic, to run the zoological garden as per the new legislation for zoological gardens.

We supplemented our collection of animals with several interesting kinds of animals, for example European northern viper, White Pelican, Ural Owl and Laughing Kookaburra. More attention was paid in supplementing the breeding pairs or groups. We have worked together with several museums in the region, and we have organised an exhibition called "Unknown Small Africa", where we tried to show unknown small African animals either by exhibiting special illustrations or actual live animals.

The biggest success we have had in breeding birds. Group of Greater Flamingos has increased by 12 successfully reared young. We regularly breed Ural Owls, which we provide for re-introduction into Sumava region. For the first time we were successful in breeding Red-billed Blue Magpie and Hill myna. We were also successful in breeding Pochard, Hooded Merganser, Urfigl, Himalayan Monal, Luzon Bleeding Heart Pigeon and Chough. After a long pause we were also successful in breeding Wild Cat and we also had the first young from the Red Guenon. We have also been repeatedly successful in breeding endangered species of reptiles - European Pond Turtle and Aesculapian snake.

New exhibition areas were built mainly in an area which is not accessible to the public at the moment. Apart from the backup aviaries, we have also completed new accommodation for the owls, including planting the greenery, and towards the end of the year we finished inside accommodation for the bears and tigers. Building of their outside enclosure is awaiting us in the next few years. Gradually we carried out reconstruction of the building for handicapped animals in Rozov near Temelin, but also we improved the breeding facilities in the old area of the Zoo. A computer network was installed in the administration building including connection to all users of the internet.

From the 6 educational programmes offered by the zoo, the biggest interest was shown by schools in a programme called "Don't be afraid of snakes" and "Domestic animals". We also obtained grant for a new educational programme which is aimed at our owls. The visitors also found favour with guided tours of the Zoo, used mainly by schools, as well as meetings with nursery schools and basic schools.

The most prominent project for the public was the 65 year anniversary of the establishment of the zoological garden Ohrada, this was called "The world of animals on a palm", this took place on the 1st of May, but other weekend activities for the public took place in the air of celebration. The 27 years of Children's theatre days also took place this year, it was the festival of theatre for children.

In September a meeting of a special committee the UCSZ for educational and advertising workers took place.

The total number of visitors this year was 215 516, from this 99 048 were adults, 54 104 were children and pensioners with special fare, and 62 364 were non paying visitors (mainly children up to the age of 6).

СВОДКА

В прошлом году мы выработали много строительных проектов, которые хотим в последующих годах осуществить. Мы получили грант на проект стройки помещений для повышения комфорта посетителей и дополнительных сооружений для разведения домашних животных. От Министерства природных

ресурсов ЧР мы получили лицензию на осуществление деятельности зоопарка в соответствии с новым законом о зоопарках.

Нашу коллекцию мы дополнили несколькими интересными животными, напр. гадюкой обыкновенной, розовым пеликаном, бородатой неясытью и смеющейся кукабарой. Побольше внимания мы уделили дополнению паров или групп разводимых видов животных. В сотрудничестве с несколькими музеями в нашем регионе мы провели выставку «Неизвестная маленькая Африка», где мы пытались показать мало известные маленькие животные из Африки, посредничеством специальных иллюстраций или живых зверей.

Самых выдающих животноводческих успехов мы достигли в разведении птиц. Группа розовых фламинго увеличилась на 12 успешно откормленных птенцов. Регулярно удаётся размножать напр. длиннохвостую неясыть, которую мы предоставляем для реинтродукции на Шумава. Первый раз нам удалось откормить красноклювую лазоревую сороку, и священной майны. В число интересных откормов можно также включить откорм красноголового нырка, хохлатого крохале, тетерева, гималайского монала, кровавогрудого куриного голубя и клушицы. После длительного перерыва мы развели дикую кошку, и удалось откормить и первого зверёныша гусара обыкновенного. Регулярно удаётся разводить и два вида наших пресмыкающихся, которые находятся под критической угрозой: болотную черепаху и зскулапова полоза.

Стройка новых павильонов проходила прежде всего в новой, пока неоткрытой части ареала. За исключением запасных вольер в хозяйственной части мы закончили постройку нового ареала, вкл. высадку зелени, и в конце года закончили внутренние помещения для медведей и тигров. Постройку выгонов для них планируем в следующих годах. Постепенно мы проводили ремонт объекта станции для гандикапованных животных в Розове у Темелина, но и совершенствование разводных сооружений в старой части зоопарка. В административном здании мы закончили установку внутренней компьютерной сети, вкл. подсоединения всех работников к интернету.

Из шести предлагаемых образовательных программ в ареале зоопарка школы больше всего интересовались программами «Не бойтесь пресмыкающихся» и «Домашние животные». Мы также получили грант на подготовку новой образовательной программы направленной на наше совы. Среди посетителей популярными стали осмотры зоопарка вместе с гидом, которые использовали прежде всего школьные классы, и также собеседования в детских садах и основных школах.

Наиболее значимым мероприятием для общественности стало празднование 65-ой годовщины основания зоопарка «Охрада» – «Мир животных как на ладони», которое состоялось 1-ое мая. Но также в духе празднования состоялись и другие мероприятия для посетителей по выходным. В этом году произошли уже 27-ые «Детские театральные дни», которые мы на этот раз устроили как фестиваль театров для детей.

В сентябре в нашем зоопарке состоялось заседание специальной комиссии пропагандистов и образовательных работников Союза чешских и словацких зоопарков.

Из общего числа 215 516 посетителей зоопарк посетило 99 048 взрослых, 54 104 дети и пенсионеры (по половинной входной плате), и 62 364 неплательщика (в основном дети в возрасте до 6 лет).